

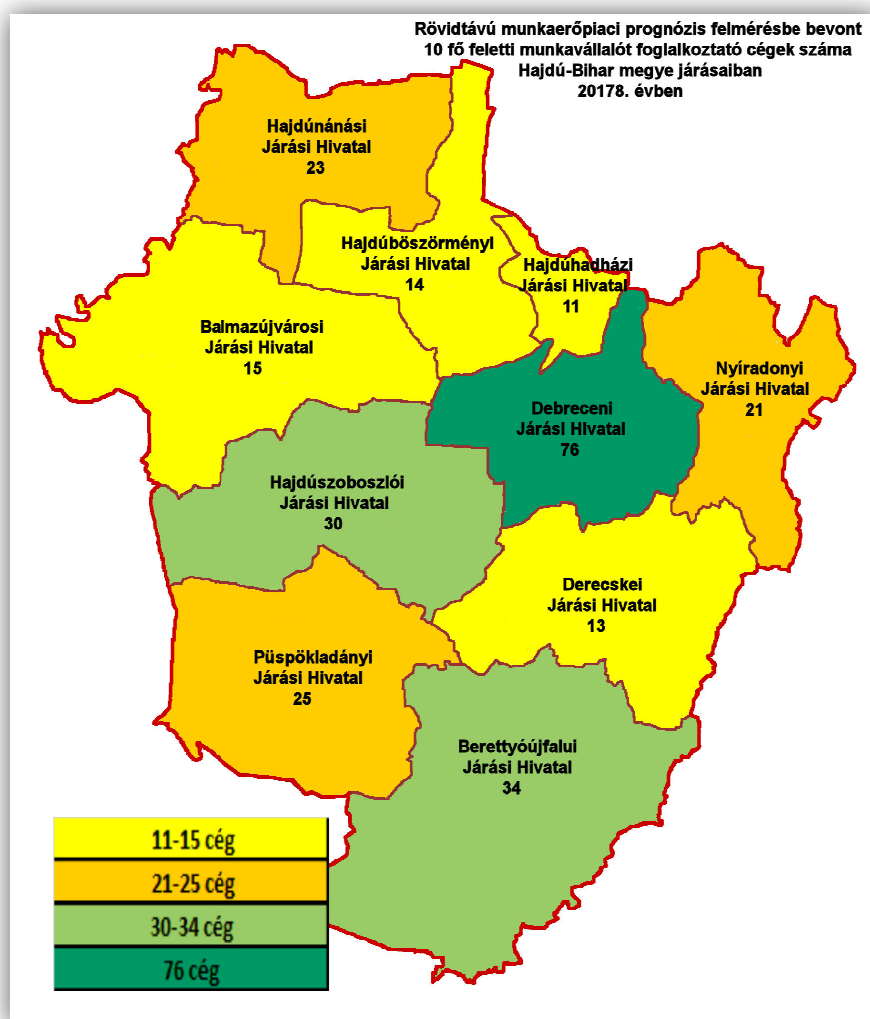
HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

Jóváhagyta:

Tapolcai Zoltán
főosztályvezető

RÖVIDTÁVÚ MUNKAERŐPIACI PROGNÓZIS
HAJDÚ-BIHAR MEGYE
2018. DECEMBER 31-IG

Debrecen, 2018. január

Foglalkoztatási Főosztály

4024 Debrecen, Piac u. 42-48. Telefon: (36 52) 513-000 Fax: (36 52) 513-002 E-mail: hajdukh-mk@lab.hu

TARTALOMJEGYZÉK

I.	A Rövidtávú munkaerőpiaci prognózisfelmérés	2
1.1.	A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése.....	2
1.2.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Országos.....	2
1.3.	Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar megyében	3
1.4.	Hajdú-Bihar megye munkaerőpiaci jellemzői 2017. I-XII. hónapjában az NFSZ adatai alapján	5
II.	A felmérés menete.....	10
2.1.	A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2016-2017.év).....	10
2.2.	Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint	11
2.3.	A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2017. szeptember).....	11
III.	A foglalkoztatás alakulása a felmérésben részt vevőknél 2016. és 2017. években	12
3.1.	Létszámgazdálkodás 2017. évben.....	12
3.2.	Várható munkaerő-kereslet 2017. év végéig.....	14
3.3.	Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások	17
3.4.	Atipikus foglalkoztatás	19
3.5.	Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon.....	21
3.6.	Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása	22
IV.	A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2018. évi várakozások.....	23
4.1.	Kapacitás-kihasználtság	23
4.2.	Rendelésállomány	28
4.3.	A termelési volumen alakulása	29
4.4.	Beruházások.....	30
4.5.	A vállalkozások üzleti helyzete.....	31
V.	Összegzés	32
	MELLÉKLETEK.....	34
	1. számú melléklet.....	34
	FŐBB MUNKAERŐPIACI INFORMÁCIÓK.....	34

I. A Rövidtávú munkaerőpiaci prognózisfelmérés

1.1. A prognózisfelmérés bemutatása, a felmérés mintájának jellemzése

A rövidtávú munkaerőpiaci prognózis felmérés 2017. évben szeptember-október hónapokban zajlott le, amelyet a munkaügyi szervezet immár 11 éve a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Gazdaság- és Vállalkozáselemező Intézetével (GVI) közös kutatási program keretében végez.

Az országos szintű reprezentatív felmérés a versenyszféra gazdálkodó szervezeteire – a mikro-vállalkozásoktól kezdve a több száz főt foglalkoztató nagy cégekig – terjedt ki. A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak foglalkoztatási osztályainak (a továbbiakban: foglalkoztatási osztály) dolgozói és a kamara munkatársai 6.831 céget (3-mal kevesebbet, mint egy évvel korábban) kerestek fel. A kérdések 2017. év tény- és várható adataira, valamint a következő évi várakozásokra terjedtek ki.

Az éves rendszerességgel lebonyolított prognózisfelmérések legfőbb célja a munkaügyi szervezet szempontjából a munkaerőpiacon zajló változások és a munkáltatók emberi erőforrással történő gazdálkodásának megismerése, emiatt a kérdőíven szereplő kérdések többsége erre irányul. A felmérés emellett természetesen kiterjed a bevont cégek gazdasági helyzetének, ezen belül a konjunkturális helyzetének, a kapacitáskihasználtságuknak, a termelési volumenüknek, beruházásaiknak az alakulására is. Ezen tényezők együttes megismerése révén prognosztizálható a régió főbb munkaerőpiaci folyamatainak alakulása, leírhatóak a rövidtávon várható változások, nyomon követhetőek a foglalkoztatásban jelentkező tendenciák.

1.2. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Országos¹

A bruttó hazai termék volumene Magyarországon 2017. év III. negyedévében 3,9%-kal meghaladta az előző év azonos időszaki értéket. A növekedéshez elsősorban a piaci alapú szolgáltatások járultak hozzá. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint a gazdaság teljesítménye az előző év azonos negyedévéhez mérten 4,1%-kal, az előző negyedévhez viszonyítva 0,9%-kal nőtt. A GDP volumene 2017. év I-III. negyedévében 3,8%-kal növekedett az egy évvel korábbihoz képest.

Az **ipar** hozzáadott értéke 3,7%-kal, ezen belül a feldolgozóiparé 4,9%-kal növekedett az előző év azonos időszakához mérten. A feldolgozóiparon belül a járműgyártás kivételével a jelentősebb súlyú ágazatok mindegyike bővült. Az **építőipar** teljesítménye 28%-kal emelkedett. Az ágazaton belül leginkább az egyéb építmények építése nőtt. A **mezőgazdaság** hozzáadott értéke 11%-kal csökkent az egy évvel korábbi, magas bázishoz képest. A szolgáltatások bruttó hozzáadott értéke együttesen 3,8%-kal nőtt. A szakmai, tudományos, műszaki és adminisztratív tevékenység együttes hozzáadott értéke 8,1%-kal bővült, ezen belül az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység növekedése volt jelentős. Az információ, kommunikáció nemzetgazdasági ág hozzáadott értéke 8,2%-kal

¹ Forrás: idézet KSH gyorstájékoztatói

nagyobb lett. A kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás hozzáadott értéke 6,8%-kal emelkedett. A szállítás, raktározás ág teljesítménye 4,7%-kal növekedett. A pénzügyi, biztosítási tevékenység teljesítménye 0,6%-kal nagyobb lett, ugyanis a hitel- és betétállomány bővülése miatt a díjak és jutalékok emelkedtek. A közigazgatás, oktatás, egészségügy együttes teljesítménye 1,5%-kal csökkent. A bruttó hazai termék 2017. év III. negyedévi, 3,9%-os növekedéséhez a szolgáltatások 2%-ponttal, az ipar 0,8%-ponttal és az építőipar 1%-ponttal járult hozzá. A szolgáltatásokon belül a kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység együttes hozzájárulása (0,7%-pont, illetve 0,6%-pont) volt a legjelentősebb. A mezőgazdaság 0,6%-ponttal, a közigazgatás, oktatás, egészségügy 0,2%-ponttal mérsékelte a GDP növekedési ütemét.

1.3. Társadalmi, gazdasági helyzet KSH adatok alapján Hajdú-Bihar megyében²

Hajdú-Bihar megyében 2017. év I–III. negyedévében az elveszületések száma mérséklődött, a halálozásoké nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A népesség természetes fogyása fokozódott az előző év azonos időszakához képest. A foglalkoztatás bővülése 2017. év III. negyedévében folytatódott, a munkanélküliség szintje kisebb volt az egy évvel korábbinál. Az alkalmazásban állók száma 2017. év I–III. negyedévében némiképp emelkedett 2016. év I–III. negyedévéhez viszonyítva. A havi bruttó átlagkereset az országosat meghaladó mértékben emelkedett, de nominálisan továbbra is jelentősen az alatt maradt. Az árutermelő ágak közül 2017. év I–III. negyedévében az ipar kibocsátása nem érte el az egy évvel korábbit, a megyei székhelyű szervezetek építőipari termelése ugyanakkor jelentősen bővült. A beruházások volumene a 2016. év I–III. negyedévihez képest mintegy ötödével nőtt, a növekedés a nemzetgazdasági ágak többségét érintette. A megyében – az országoshoz hasonló mértékben – emelkedett az épített lakások száma, 2017. év I–III. negyedévében 285 lakást vettek használatba. A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma 2017. év kilenc hónapjában tovább élénkült, belföldről és külföldről egyaránt többen érkeztek a megyébe, mint egy évvel korábban.

A KSH munkaerő-felmérése alapján Hajdú-Bihar megyében 2017. év III. negyedévében is kedvezően változtak a gazdasági aktivitás mutatói az előző év azonos időszakához képest. A megye 15–74 éves népességének 61,0%-a, 246 ezer fő tartozott a gazdaságilag aktívak körébe. Közülük 230 ezren foglalkoztatottként, 16 ezren munkanélküliként jelentek meg a munkaerőpiacon. A foglalkoztatottak száma az országosnál nagyobb mértékben, 1,6%-kal nőtt, a munkanélkülieké az országosnál kevésbé, 14%-kal csökkent 2016. év III. negyedévéhez viszonyítva. A 15–74 éves népességen belül 2017. év III. negyedévében 57,0%-ra emelkedett a foglalkoztatottak aránya, ami 2,7%-ponttal alacsonyabb volt az országos átlagnál. A munkanélküliségi ráta 6,6%-ra mérséklődött, ami az országos átlagot 2,6%-ponttal meghaladta. A gazdaságilag inaktívak közé a vizsgált népességcsoportból 157 ezren tartoztak, 2,7%-kal kevesebben, mint egy évvel korábban.

² Forrás: idézet KSH Fókuszban a megyék 2017. I–III negyedév Hajdú-Bihar megye

A vonatkozó körbe tartozó Hajdú-Bihar megyei székhelyű szervezeteknél 2017. év I–III. negyedévében átlagosan 131 ezren álltak alkalmazásban, 1,3%-kal többen, mint egy évvel korábban. A fizikai foglalkozásúak létszáma 0,4%-kal csökkent, a szellemieké 3,7%-kal bővült. Az alkalmazottak 57%-át foglalkoztató versenyszférát 2,9%-os létszámnövekedés jellemezte, a költségvetési szerveknél 3,6%-kal csökkent a dolgozók száma. A közszférában a létszámcsökkenés a közfoglalkoztatással összefüggésben elsősorban a fizikai foglalkozásúakat érintette. A teljes munkaidőben alkalmazásban állók havi bruttó átlagkeresete 240 ezer, az adókedvezmények nélküli nettó átlagkeresete 159 ezer forintot tett ki. A bruttó és nettó átlagkereset egyaránt 13%-kal emelkedett a 2016. év I–III. negyedévihez képest, a növekedés üteme meghaladta az országos átlagot. A keresetek továbbra is jelentősen, 18%-kal alacsonyabbak voltak, mint országosan. A havi bruttó és nettó átlagkereset a fizikai foglalkozásúaknál 16, a szellemieknél 10%-kal nőtt. A növekedés mértéke az előbbieknél meghaladta az országos átlagot, utóbbiaknál kevéssel alatta maradt. A közfoglalkoztatás hatását kiszűrve a havi bruttó átlagkereset 264 ezer, a nettó 176 ezer forint volt a megyében. Az átlagos havi munkajövedelem 2017. év január–szeptemberben 249 ezer forint volt, ami 13%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest.

Hajdú-Bihar megyében a 2017. év szeptemberi zárónapon 24 ezer álláskeresőt tartottak nyilván, 3,0%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időpontjában. Az álláskeresők 13%-a pályakezdő volt, számuk 12%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A pályakezdő álláskeresők 43%-a legfeljebb általános iskolai, 50%-a középfokú végzettséggel rendelkezett, 6,5%-a diplomás volt. A nyilvántartott álláskeresők 52%-a fél éve, vagy annál kevesebb ideje regisztráltatta magát, 30%-a több mint egy éve volt munka nélkül. A tartós munkanélküliek aránya 1,8 százalékponttal csökkent 2016. év szeptemberéhez viszonyítva. Az álláskeresők 32%-a szociális ellátásban, 10%-a álláskeresési járadékban, 7,9%-a álláskeresési segélyben részesült. Az ellátottak aránya az egy évvel korábbihoz képest 1,0 százalékponttal emelkedett. Szeptember végén 7,0 ezer betöltetlen álláshelyet tartottak nyilván, 27%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Tíz üres álláshelyre 34 álláskereső jutott, szemben a 2016. év szeptemberi 26-tal.

Hajdú-Bihar megyei székhellyel 2017. év szeptember 30-án 105 ezer gazdasági szervezetet tartottak nyilván, számuk 0,8%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest. A vállalkozások egyötöde a társas, négyötöde az önálló működési formák valamelyikébe tartozott. Az önálló vállalkozók száma (79 ezer) 1,7%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz viszonyítva, a háromtizedüket adó egyéni vállalkozók köre 5,6%-kal bővült. Az önálló vállalkozók 32%-a főfoglalkozásúként, 43%-a mellékfoglalkozásúként, 25%-a nyugdíj mellett tevékenykedett, a fő- és mellékállásúaknál növekedést, a nyugdíjasok körében csökkenést regisztráltak. A fő tevékenység alapján a társas vállalkozások a kereskedelem (25%), a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység (15%) és az építőipar (10%), az önálló vállalkozók a mezőgazdaság (55%) és az ingatlanügyletek (10%) ágakba tartoztak a leggyakrabban.

A Hajdú-Bihar megyei székhelyű gazdasági szervezetek 2017. év I–III. negyedévében 92 milliárd forintot fordítottak új beruházásokra, összehasonlításonként 19%-kal többet, mint egy évvel korábban. A tárgyidőszaki fejlesztések háromtizedét a feldolgozóiparba, 15%-át a mezőgazdaságba, 12–12%-át a kereskedelembe illetve az

energiaiparba tartozó szervezetek valósították meg. A felsorolt tevékenységek mindegyikében nőtt a beruházások volumene, különösen nagymértékben (43%-kal) a kereskedelemben. A kisebb súlyú szolgáltató területek közül a közigazgatásban és az oktatásban – alacsony bázisról – erőteljes bővülést, a szállítás, raktározásban csökkenést regisztráltak. A feldolgozóiparban finanszírozott beruházásokon belül a vegyipar, az élelmiszeripar valamint a gép-, gépi berendezés gyártásának részesedése volt a jelentősebb. A fejlesztési kiadások 47%-át gép- és berendezés-, bő 35%-át építési, 11%-át jármű-, 6,7%-át egyéb célú beruházásokra használták fel a szervezetek. A gépek, berendezések 53%-a, a járművek, amelyek 96%-a importból származott. A beruházások volumene mind a négy csoportban nőtt, gépekre és berendezésekre 17%-kal, épületekre és egyéb építményekre 20%-kal, járművekre 30%-kal, egyéb beruházásokra 7,5%-kal fordítottak többet az egy évvel korábbinál.

1.4. Hajdú-Bihar megye munkaerőpiaci jellemzői 2017. I-XII. hónapjában az NFSZ adatai alapján³

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak foglalkoztatási osztályai (továbbiakban: járási hivatalok) regiszterében 25.270 fő álláskereső szerepelt 2017. év 1-12. hónapjának átlagában, amely az előző év 1-12. hónapjának átlagához képest 2.435 fővel való, 8,8%-os **csökkenést** jelent.

Az álláskeresők között 2017. év 1-12. hónapjának átlagában⁴ **12.214 férfi** és **13.056 nő** szerepelt, arányuk 48,3% illetve 51,7%. A rendszerben 2015. március hónapig kevesebb női regisztrált álláskereső szerepelt, mint férfi. Ugyanezen év áprilisától azonban a nők 1,2% - 5,4%-pont közötti értékkel haladták meg a férfi álláskeresők arányát, amely 2015. év december hónapjától ismét változott. Ettől kezdve a férfiak aránya újra meghaladta a nőkéét egészen 2016. év március hónapjáig, attól kezdve ismét a nők vannak többen a nyilvántartásban. A rendelkezésre álló adatokból kitűnik, hogy az előző év átlagához⁵ viszonyítva a női álláskeresők aránya 6,2%-kal csökkent, míg a férfiak arányának csökkenése 11,4%-os volt.

Az **iskolai végzettség** struktúráját tekintve 2017. év 1-12. hónapjának átlagában a legfeljebb 8 általános iskolai végzettségűek száma a vizsgált időszakban 11.136 fő volt, az álláskeresőkön belüli arányuk pedig 44,1%. Gimnáziumi végzettséggel 2.829 fő, felsőfokú végzettséggel pedig 1.248 fő rendelkezett. Az előbbi csoport aránya a nyilvántartott álláskeresők között 11,2%, míg az utóbbiaké 4,9%. Az álláskeresőkön belüli megoszlás esetében a legfeljebb 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 0,6 %-ponttal növekedett az előző év azonos időszakához képest. A gimnáziumot végzettek aránya 0,3%-ponttal növekedett, ugyanakkor a **felsőfokú** végzettségűek száma 150 fővel csökkent, miközben az álláskeresőkön belüli arányuk 0,1%-ponttal csökkenést mutatott. A 2017. évi vizsgált időszak átlagában 1.248 fő felsőfokú végzettségű álláskereső szerepelt a nyilvántartásban, ami 10,7%-os csökkenésnek felelt meg a bázisidőszakhoz képest. A

³ Forrás: NFSZ adattárház

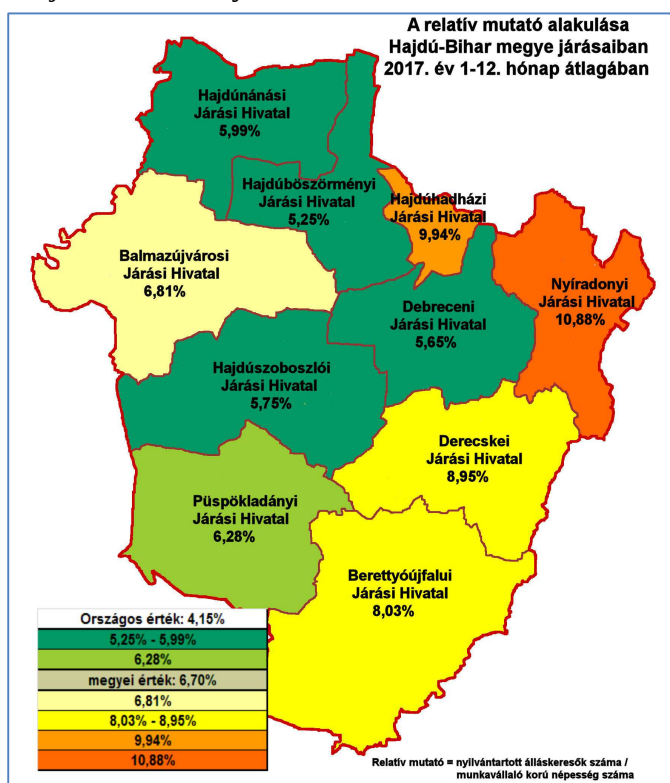
⁴ 2017. év 1-12. hónap = vizsgált időszak

⁵ 2016. év 1-12. hónap = bázis időszak

középfokú végzettséggel rendelkezők 52%-a szakiskolában vagy szakmunkásképzőben végzett, 26%-a szakközépiskolai és technikumi, továbbá 22%-a gimnáziumi végzettségű. Egy év alatt 922 fővel, 7,6%-kal csökkent az alacsonyabb végzettséggel rendelkező álláskereső száma a nyilvántartásban.

Pénzbeli ellátásra 2017. év 1-12. hónapjában átlagosan 13.179 fő álláskereső volt jogosult, ami a nyilvántartott álláskereső 52,2%-a. A bázis időszakban az álláskereső 50%-a, 13.843 fő kapott ellátást. A vizsgált időszak átlagában a pénzbeli ellátásban részesülők 63,2%-a foglalkoztatás helyettesítő támogatásban, 22,9%-a járadék típusú ellátásban, 13,5%-a segély típusú ellátásban és 0,4%-a rendszeres szociális segélyben részesült. Az álláskereső 47,8%-a semmilyen pénzbeli támogatást nem kapott a vizsgált időszak átlagában.

A nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállalási korú népességhez⁶ viszonyítva 2017. év 1-12. hónapjának átlagában országosan 4,15%, míg Hajdú-Bihar megyében 6,7% volt. Megyénkben a legalacsonyabb értékkel, 5,25%-kal a Hajdúböszörményi Járási Hivatal rendelkezett. Emellett még négy járási hivatalnál volt

alacsonyabb a mutató értéke a megyei átlagnál. Hajdú-Bihar megyében a legmagasabb a nyilvántartott álláskereső aránya a munkavállaló korú népességhez viszonyítva a Nyíradonyi Járási Hivatalban 10,88%-kal.

A relatív mutató arányának változása 2017. év 1-12. hónapjában átlagosan az álláskereső létszámváltozásával összhangban mind a tíz járásban csökkenést mutat 2016. év 1-12. hónapjához képest. A relatív mutató aránya megyei szinten 0,6%-ponttal volt alacsonyabb a bázisidőszakhoz képest. A legkisebb arányú csökkenés 0,01%-ponttal a Balmazújvárosi Járási Hivatal területén, míg a legmagasabb arányú csökkenés 1,68%-ponttal a

Hajdúhadházi Járási Hivatal működési területén volt tapasztalható a 2016. évi bázisidőszakhoz képest.

Hajdú-Bihar megyében az álláskereső **korcsoport szerinti** összetételét vizsgálva a **25 évnél fiatalabbak** aránya az összes nyilvántartott álláskeresőn belül mindkét vizsgált időszakban (2016. év és 2017. év 1-12. hónap átlagában) 17% alatt volt (2016. év 1-12.

⁶ Munkavállaló korú népesség fő - a KSH népszámlálási, ill. népesség nyilvántartási adatai 2016.01.01-i állapot szerint. (15-64 éves férfiak és 15-64 éves nők száma)

hónapjában 16,5%, míg 2017. év 1-12. hónapjában 16,6%). A 25 évnél fiatalabb álláskereső 2017. év vizsgált időszakának átlagában 8,1%-kal voltak kevesebben, mint egy évvel korábban. A számukban 369 fős csökkenés következett be, így 2017. év vizsgált időszakának átlagában 4.196 fő 25 év alatti álláskereső volt a járási hivatalok nyilvántartásában.

Hajdú-Bihar megyében az **55 év és afeletti álláskereső** 2017. év 1-12. havi átlagos létszáma 1,9%-os csökkenéssel 5.711 fő volt. A célcsoport nyilvántartott álláskeresőkön belüli aránya 1,6%-pontos emelkedést követően meghaladta a 22 %-ot, annak ellenére, hogy a számuk 109 fővel csökkent a bázisidőszakhoz képest.

A vizsgált időszakban a megye álláskeresőinek döntő hányada (84,6%) **fizikai foglalkozású** volt, ami 21.389 fő állástalant jelentett, ez a szám 2.012 fővel, 8,6 %-kal maradt alatta az előző évi adatoknak. **A szellemi foglalkozásúak** létszáma 2017. 1-12. hónapjának átlagában 3.865 fő, ami a 2016. évi bázis időszakától, a 421 fős csökkenés következtében 9,8%-kal alacsonyabb.

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ CSOPORTOK

A szakképzetlenek (**nem iskolai végzettség szerinti besorolás**) Hajdú-Bihar megyei aránya az álláskeresők között 2017. év 1-12. hónapjának átlagában 36,7%, ami 1,4%-ponttal alacsonyabb a bázis időszaki értéknél. A vizsgált időszakban a szakképzetlenek megyei létszáma átlagosan 9.275 főt jelentett és 1.294 fős, azaz 12,2%-os csökkenést mutatott a bázis időszakhoz képest. A szakképzetlenek több mint egyötödét (23,8%) a Debreceni Járási Hivatalban tartják nyilván. Három járás esetében 10% feletti az arányuk, (Derecskei Járási Hivatalban 15,1%, a Nyíradonyi Járási Hivatalban 12,3% és a Berettyóújfalui Járási Hivatalban 10,9%), a többi járás esetében az arány nem haladja meg a 7,9%-ot.

A tárgy év alapul vett időszakában, a **25 éven aluli** korosztályba 4.196 fő álláskereső tartozott, az **55 éves és azon felüli** állástalanok száma 5.711 fő volt. Az előbbiek 16,6%-ot, az utóbbiak pedig 22,6%-ot képviseltek az álláskeresők között. Az előző év azonos időszakának átlagában a 25 év alattiak aránya 0,1%-ponttal volt alacsonyabb, míg az 50 év felettiek aránya 1,6%-ponttal volt kisebb. A legnagyobb mértékben (20,9%-kal) a 25 év alatti álláskereső a Nyíradonyi Járási Hivatal regiszterében, míg a legkisebb mértékben (12,1%-kal) a Debreceni Járási Hivatal nyilvántartásában találhatóak. Az idősebb – 55 év és afeletti – korosztály magas aránya (26,3%-kal) az álláskeresők között leginkább a Balmazújvárosi Járási Hivatal ellátási területén jellemző, de még a Hajdúszoboszlói Járási Hivatal területén is meghaladja a 26%-ot.

A **tartósan, egy éven túl nyilvántartásban lévő álláskereső** arányában 12%-os csökkenést állapíthatunk meg az egy évvel korábbi időszak átlaglétszámához képest. A 7.422 fő tartós állásnélküli az összes álláskeresőhöz viszonyítva 29,4%-os aránnyal szerepelt 2017. év 1-12. hónapjának átlagában, amely arány 1%-ponttal alacsonyabb, mint 2016. év 1-12. hónapjának átlagában volt.

A nyilvántartásban 2017. év 1-12. hónapjait alapul véve 3.021 fő **pályakezdő** szerepelt, így a regisztrált álláskeresőkön belüli arányuk 12% volt, amely 1%-ponttal alacsonyabb az előző év 1-12. hónapjának átlagánál. A legtöbb pályakezdő fiatal, átlagosan 874 főt a

Debreceni Járási Hivatal ellátási területén tartották nyilván, de e mellett még jelentős, 300 fő feletti átlagok voltak a nyíradonyi (349 fő) és a derecskei (338 fő) járások területén is. A megyében regisztrált pályakezdők közül 28,9% a Debreceni Járási Hivatal regiszterében volt a tárgyév vizsgált időszakának átlagában, amely 1,4%-ponttal alacsonyabb az előző év azonos időszakának átlagánál.

A vizsgált időszakban a pályakezdő álláskeresőket összetétele a következőképpen alakult a megszerzett legmagasabb iskolai végzettség szerint: 44,2%-nak legfeljebb általános iskolai, 14,4%-nak szakközépiskolai vagy technikumi, 17,7%-nak szakiskolai vagy szakmunkásképző, 17%-nak gimnáziumi és 6,7%-nak felsőfokú iskolai végzettsége volt.

BELÉPÉSI - KILÉPÉSI FORGALOM

Hajdú-Bihar megyében a nyilvántartásba került álláskeresőket száma 2017. 1-12. hónapjában összesen meghaladta az 47 ezer főt, ami 9,3%-kal (4.895 fővel) kevesebb belépési esetet jelentett, mint 2016. év ugyanezen időszakában.

Az **új belépők** (az álláskeresőket nyilvántartásában eddig nem szerepelt személyek) száma 2017. év 1-12. hónapjában összesen 3.849 fő volt, amely 52 fővel volt kevesebb, mint egy évvel korábban. Az új belépők 3.849 fős létszáma az összes belépőn belül mintegy 8,1 %-ot képviselt 2017. év 1-12. hónapjában, ami 0,7%-ponttal magasabb az egy évvel korábbi időszaki adatnál.

A **kilépők** létszámában is hasonló a tendencia, a vizsgált időszakban a kilépők száma a bázis időszaki értékhez képest 8.742 fővel csökkent. A nyilvántartásba belépő álláskeresőket egy évvel korábbi zárónapi létszámához viszonyítva a belépők aránya 10,7%-os csökkenést, a nyilvántartásból kilépők aránya pedig az egy évvel korábbihoz képest 15%-os csökkenést eredményezett.

A forgalmi adatok alapján 2017. évet intenzív áramlási adatok jellemzik. A nyilvántartott álláskeresőket adatbázisában, ezen időszakban összességében 96.920 fő fordult meg, 47.475 fő belépőként, 49.445 fő kilépőként.

MUNKAERŐIGÉNYEK ALAKULÁSA

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal járási hivatalainak foglalkoztatási osztályain 2017. év 1-12. hónapjában 123.550 álláshely állt rendelkezésre, ami 14,7%-kal kevesebb, mint 2016. év 1-12. hónapjában. A támogatott álláshelyek száma a vizsgált időszakban 34.896 volt, amely 8.600 munkalehetőséggel kevesebbet jelentett, mint 2016. év 1-12. hónapjában. Ugyanakkor a nem támogatott 9.150 álláshely nagyobb arányú, 20,5%-os növekedést mutatott a bázis időszakához képest.

A foglalkoztatók 2017. év 1-12. hónapjában **újonnan összesen 44.046 üres álláshelyet** jelentettek be, amelynek 79,2%-ához igényeltek támogatást. Az új munkaerőigény 29,8%-a a Debreceni Járási Hivatalban koncentrálódott. Összességében 2017. év 1-12. hónapjában 123.550 álláslehetőség állt rendelkezésre, amelynek 61,1%-a a debreceni, a berettyóújfalui és a hajdúböszörményi járási hivatalok területén volt fellelhető.

Az újonnan bejelentett **támogatott** álláshelyek száma 34.896 volt, amelyből 72,1%-ot a közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás ágazatból igényelték. A legnagyobb támogatott munkaerőigény-kínálattal a debreceni (21,9%), a berettyóújfalui (14,9%) és a püspökladányi (11,9%) járási hivatalok rendelkeztek.

A tárgy év 1-12. hónapjaiban az újonnan bejelentett **nem támogatott** álláshelyek száma 9.150 főt érintett, amely az összes álláshely 20,8%-át jelentette. A legnagyobb (5.460 fős) nem támogatott munkaerő-kereslettel a Debreceni Járási Hivatal rendelkezett. A Hajdúböszörményi Járási Hivatal ellátási területén működő munkáltatók összesen 857 nem támogatott álláshelyet igényeltek. Ötszáz fő felett még a Hajdúszoboszlói Járási Hivatal területén jelentettek be nem támogatott állásigényt. A többi járási hivatalban 466 alatt maradt a támogatás nélküli álláshely bejelentések száma. A vizsgált időszakban a legkevesebb igényt, 215-öt a Berettyóújfalui Járási Hivatal ellátási területén működő cégek jelentették be.

A vizsgált időszakban az újonnan bejelentett nem támogatott állások elsősorban az egyszerű ipari foglalkozású munkakörökre (725), a tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr (540), a bolti eladó (374), az egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású (301) és a szabó, varró (300) munkakörökre vonatkoztak. Megyei szinten 260 fő feletti igény érkezett még a kézi csomagoló (277 fő) és a konyhai kisegítő (269 fő) szakmákra. A többi 251 szakmában 6.364 nem támogatott állásigény érkezett az év folyamán. A 100 fő feletti új bejelentett, nem támogatott állásokat az alábbi munkakörökre igényelték a munkáltatók 2017. év 1-12. hónapjában.

Új bejelentett álláshelyek száma	Támogatott	Nem támogatott	Munkaerőigény jellege
9310 Egyszerű ipari foglalkozású	2967	725	3692
8417 Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	75	540	615
5113 Bolti eladó	390	374	764
9239 Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	12503	301	12804
7212 Szabó, varró	154	300	454
9225 Kézi csomagoló	74	277	351
9236 Konyhai kisegítő	430	269	699
0310 Fegyveres szervek közép fokú képesítést nem igénylő foglalkozásai		250	250
7321 Lakatos	115	250	365
9329 Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	2150	219	2369
3512 Hivatásos nevelőszülő, főállású anya		210	210
7511 Kőműves	211	206	417
9223 Rakodómunkás	95	194	289
7114 Pék, édesipari termék-gyártó	65	191	256
7325 Hegesztő, lángvágó	46	190	236
5134 Szakács	126	188	314
9112 Intézményi takarító és kisegítő	1680	181	1861
8418 Autóbuszvezető	3	160	163
8211 Mechanikaigép-összeszerelő	0	145	145
7524 Épületvillamossági szerelő, villanyszerelő	54	137	191
4112 Általános irodai adminisztrátor	725	128	853
3624 Ügynök (a biztosítási ügynök kivételével)	9	113	122
7535 Festő és mázó	74	107	181
5132 Pincér	53	105	158

II. A felmérés menete

A GVI munkatársai idén is a 10 fő alatti, míg a foglalkoztatási osztályok kollégái az ettől nagyobb létszámú vállalkozásokat keresték fel.

Miután a prognózis felmérés már évek óta zajlik, kialakult egy törzsállomány, vagyis azon cégek köre, akik rendszeres résztvevői az adatfelvételnek. Ez képezte az alapját a mostani felmérésnek is. A két évvel korábbi adatfelvételben részt vevőkön kívül idén is kevesebbet kellett bevonni a felmérésbe. Ettől függetlenül ez évben 12 munkáltatóval többet sikerült bevonni a felmérésbe, így 2017. évben 3,3%-kal több munkáltató töltötte ki a kérdőívet, illetve válaszolt a kérdezőbiztosok kérdéseire.

A versenyszféra munkáltatói közül a járási hivatalok foglalkoztatási osztályának⁷ munkatársai 262-nél végezték el a kérdőíves felmérést, míg a GVI munkatársai további 112 vállalkozást kerestek fel, így összességében a megyében 374 gazdálkodó szervezet kérdőívei kerültek feldolgozásra.

A mintában szereplő cégek közül tavaly a 10-49 fő közötti létszámmal rendelkezők voltak a legtöbben, arányuk akkor meghaladta a 38%-ot, jelenleg 4,6%-kal többen kerültek be a felmérésbe. Az ezt követő 9 fő és ennél kevesebb fő közötti kategóriába tartozók aránya 0,6%-kal növekedett 2016. évhez képest, így a 2017-ös felmérésben már 33,4%-ot képviseltek. Az 50-249 főt foglalkoztatók hányada 2016. évben 24%-ot jelentett, viszont 2017. évben itt kismértékű csökkenés volt a bevontak számában, ami 1,7%-ot jelentett. Az 1000 fő feletti vállalatok közül eggyel kevesebbet sikerült a tavalyi két munkáltatónál bevonni, így ebben a felmérésben egy cég vállalta a részvételt.

2.1. A részt vevő cégek létszámnagyság-kategóriák szerint (2016-2017.év)

Létszámnagyság-kategória	Cégek száma (db)	
	2016. év	2017. év
9 fő és ennél kevesebb	120	121
10-49 fő	140	155
50-249 fő	88	81
250-999 fő	12	16
1000 fő és felette	2	1
Összesen	362	374

A KSH 2016-ra vonatkozó adatai szerint Hajdú-Bihar megyében 84.281 olyan regisztrált gazdasági szervezet volt, melyeknek ismertek voltak a létszámadatai. Ezeket összehasonlítva a prognózisban szereplők adataival megállapítható, hogy összességében fél százalék alatt volt a felkeresett vállalkozások aránya, részleteiben viszont jelentősebb hányadban voltak jelen a nagyobb alkalmazotti létszámmal rendelkezők. A jelenlegi felmérésben a reprezentációs arány szintén fél százalék alatt maradt, így ez 0,4% volt.

⁷ járási hivatal foglalkoztatási osztály a továbbiakban járási hivatal

2.2. Gazdálkodó szervezetek létszámnagyság-kategóriák szerint

Megnevezés	Létszámnagyság-kategória				Összesen
	1-9	10-49	50-249	250 felett	
Regisztrált gazdasági szervezetek*	82 717	1 306	228	30	84 281
Prognózisban részt vevők	121	155	81	17	374
Reprezentáció aránya (%)	0,1	11,9	35,5	56,7	0,4

* KSH, 2016. év (0 és ismeretlen létszámúak nélkül)

Hajdú-Bihar megyére is jellemző a mikro és kisvállalkozások túlsúlya. A mintában – ahogy a táblázatból is látszik - főként a kisebb létszámú vállalkozások szerepelnek, reprezentációs szintjük azonban még így is jóval elmarad a nagyobb cégektől.

A 2017. év őszi prognózis felméréskor az alkalmazásban állók száma szeptember hónapban a KSH felmérése alapján meghaladta a 130 ezret, miközben a megkérdezett cégeknél a létszám 22.129 fő volt, így az átlagos reprezentációs szint 16,9 %-ot ért el, ami 0,4%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban volt.

2.3. A minta összetétele és ágazati reprezentációja (2017. szeptember)

A megyében meghatározó szerepe van a feldolgozóiparnak, ezt jelzi a foglalkoztatottak magas száma is. Megközelítőleg az alkalmazottak 48%-a ebben a gazdasági ágban kerül foglalkoztatásra. A mintában az ágazat túlreprezentáltsága figyelhető meg a KSH adataihoz képest. Másik jelentős súllyal bíró ágazat a mezőgazdaság, ahol a foglalkoztatottak közel 14%-a dolgozik, így még nagyobb reprezentációs arányt képviselnek a felmérésben szereplők.

Gazdasági ág		Alkalmazásban állók*		Mintába került cégeknél alkalmazottak		Reprezentáció aránya (%)
		száma	aránya	száma	aránya	
		(fő)	(%)	(fő)	(%)	(%)
A	Mezőgazdaság	7 164	5,5	3 201	14,5	44,7
C	Feldolgozóipar	25 733	19,7	10 565	47,7	41,1
D	Vill. energia-, gáz-, gőz-, víz	2 317	1,8	164	0,7	7,1
F	Építőipar	6 076	4,6	1 014	4,6	16,7
G	Kereskedelem, javítás	14 790	11,3	2 741	12,4	18,5
H	Szállítás, raktározás	4 127	3,2	344	1,6	8,3
I	Szállás, vendéglátás	3 954	3,0	801	3,6	20,3
K	Pénzügyi tevékenység	461	0,4	0	0,0	0,0
L,M,N	Ingatlanügyletek	7 974	6,1	2 133	9,6	26,7
Egyéb ágak együtt		58 125	44,5	1 166	5,3	2,0
Mindösszesen		130 721	100,0	22 129	100,0	16,9

*/ Forrás: KSH intézményi adatok, 2017. I-III. negyedév

A külföldi befektetők körében a térség nem tekinthető vonzó célpontnak. A megkérdezett és választ is adók 95,8%-a külföldi tulajdonnal nem rendelkezik. Az idetelepült cégeknél a

külföldi részesedés aránya a többségnél döntő hányadú. A 15 vállalkozásból 2-nél 76% feletti a külföldi tulajdon mértéke. A 100%-ban külföldi tulajdonú cégek száma 13. A jelenlegi felmérésben 75% alatti külföldi tulajdonnal rendelkező cégek nem vettek részt.

A megyénkben külföldi tulajdonossal rendelkező cégek elsődlegesen a feldolgozóiparban (11 vállalkozás) találhatók, arányuk a választ adó cégek között 26,6%. A feldolgozóiparon belül is kiemelkedik a gumi, műanyag és nem fém ásványi termék gyártása és az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása 3 - 3 vállalkozással. A vállalkozások (8 cég) többsége 50-249 fő közötti dolgozói létszámmal működik. A külföldi tulajdonossal rendelkező vállalkozások több mint fele (53,3%-a) 50-249 főt alkalmazók, míg a vállalkozások 33,3%-a a 250-999 főt alkalmazók (5 cég) közül került ki. A 10-49 főt foglalkoztatók közül mindösszesen kettőnek van 100%-os külföldi részaránnyal rendelkező tulajdonosa. A 9 fő és ennél kevesebb fős létszám-kategóriába tartozó 121 cég nem rendelkezik külföldi tulajdonosi hányaddal.

III. A foglalkoztatás alakulása a felmérésben részt vevőknél 2016. és 2017. években⁸

3.1. Létszámgazdálkodás 2017. évben

A munkaügyi szervezet számára a legfontosabb információkat a munkaadóktól kapott létszámgazdálkodással összefüggő adatok jelentik, megismerésük révén válik lehetővé ugyanis a munkaerőpiacon zajló változások megértése, nyomon követése, illetve előrejelzése. Éppen ezért a rövid-távú munkaerőpiaci prognózis állandó és központi elemét minden évben az e témára irányuló kérdések képezik.

A munkáltatók arról nyilatkoznak, hogyan alakul cégüknél a foglalkoztatottak létszáma, terveznek-e létszámcsökkentést, illetve létszámfelvételt, milyen nagyságrendben, milyen munkakörökben.

A megkeresett gazdasági szervezetek **statisztikai állományi létszáma 2017. év szeptember elején 9,5%-kal volt alacsonyabb, mint 2016. december 31-én.** A 2018. szeptember 1-jei létszám várhatóan 6,5%-kal lesz magasabb a 2017. szeptember 1-jeihez képest. 2018. év szeptemberére az 1000 fő és felette foglalkoztatóknál nem számolnak létszámnövekedéssel és létszámcsökkenéssel sem, akkor is 1.987 főt fognak foglalkoztatni. A 250-999 főt foglalkoztató munkáltatók 1,7%-os növekedéssel számolnak 2018. év szeptember elsejére. A többi létszám-kategóriában 2018. év szeptemberére szintén létszámnövekedéssel számolnak. A 10-49 főt foglalkoztatók 3,1%-os növekedéssel, az 50-249 főt foglalkoztató cégek 1,6%-os növekedéssel számolnak, míg a 9 fő és ennél kevesebb főt foglalkoztatók nagyobb arányú, 6,5%-os létszámnövekedést prognosztizálnak 2018. év szeptemberére. 2017. év szeptember 1-jén a 22.129 fő munkavállaló 82,7%-a teljes munkaidős foglalkoztatott volt, ami 1,2%-ponttal több, mint az előző év szeptember elsején. A nem teljes munkaidőben dolgozók létszáma 2016. év decemberében 3.847 fő volt, amelyhez képest a létszám 2017. szeptember elején 29 fővel volt kevesebb. Ugyanezen időpontokat figyelembe véve, ellenben 18%-kal növekedett (1.435 főről 1.751 főre) a határozott időre szóló munkaszerződéssel rendelkezők aránya.

⁸ Forrás: A 2017. évi felmérés alapján készült adatbázis

A statisztikai állományi létszám összetétele
(részmunkaidős foglalkoztatás és legfeljebb 60 órában foglalkoztatottak)

Létszámnagyság-kategória	2016. december 31-én		2017. szeptember 1-én		2018. szeptember 1-én	
	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott
	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)
9 fő és ennél kevesebb	77	27	57	10	60	11
10-49 fő	321	96	323	105	333	105
50-249 fő	1 003	424	1 106	447	1 049	434
250-999 fő	640	83	627	93	628	99
1000 fő és felette	1 806	0	1 705	0	1 705	0
Összesen	3 847	630	3 818	655	3 775	649

A legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatottak száma 2016. év december 31-én 630 fő volt, amely 2017. év szeptemberére 25 fővel csökkent, ami 4%-os csökkenésnek felelt meg. A megkérdezett munkáltatók a felméréskor úgy ítélték meg, hogy 2018. év szeptemberére kisebb mértékű csökkenés várható a 2017. év szeptember havi létszámhoz képest, a legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatottak körében.

Hajdú-Bihar megyében 2016. év december 31-én 397 főt kölcsönöztek a munkáltatók, 2017. év szeptemberére 580 fővel többet, így a növekedés 146,1%-ra tehető. Ugyanakkor 2018. év szeptemberére kevesebb (-37 fő) kölcsönvett munkaerővel számolnak a választ adó munkáltatók. A kölcsönvett munkaerővel vállalati méret szerint az 50-249 főt, illetve a 250-999 főt foglalkoztatók számolnak, más létszám-kategóriában nem jellemző ez a fajtafoglalkoztatási mód. A 2017. szeptember 1-jén kölcsönzött (977 fő) munkaerő 88,7%-a a feldolgozóiparban, ezen belül 49,9% az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása ágazatban dolgozott, továbbá a kölcsönvett munkavállalók 24,4%-a a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása ágazatban dolgozott 2017. év szeptember 1-jén.

A statisztikai állományi létszámon belül 2017. szeptember 1-jén az alkalmazottak 79%-a fizikai, 21%-a szellemi foglalkozású munkakört töltött be. Érdekességként elmondható, hogy mindkét vizsgált időszakban közel ugyanezen arányok tapasztalhatóak, annak ellenére, hogy a 2016. évi vizsgált időszakban 1.280 fővel kevesebb volt az állományi létszám.

A megkérdezettek statisztikai állományi létszámát gazdasági áganként vizsgálva megállapítható, hogy 2017. évben összességében 6,1%-os növekedés volt tapasztalható a 2016. évhez képest. A legnagyobb létszámnövekedés 670 fővel a feldolgozóiparban volt, amelyen belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása területén 812 fővel növekedett a létszám 2017. évben. Viszont a feldolgozóiparban 4 ágazatban összességében 252 fős csökkenést is volt a jelzett időszakban. Az előrejelzések szerint 2018. évben 2016. év decemberéhez képest 850 fős növekedéssel számolnak a feldolgozóiparban működő és választ adó cégek (98), amelyből az előbb említett ágazatban 870 fős növekedéssel számolnak a munkáltatók, így a létszám a 28 választ adó cégnél 3.391 fő lesz 2018. év szeptember elején.

Az építőiparban is létszámnövekedés volt tapasztalható 2017. év szeptemberére és 2018. év szeptemberére is növekedésre lehet számítani. A növekedés aránya 2017. év szeptemberére 1,6% volt, ami 16 főt jelentett. Az előrejelzés szerint 2018. év szeptemberére a növekedés mértéke 8,6%-os lesz.

Az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágazatban 2017. szeptember hónapban a 2016. év decemberi létszámhoz képest száz fő feletti (182 fő) növekedés volt kimutatható.

A legnagyobb számú csökkenés 2017. évben 2016. december hónaphoz képest a gép, gépi berendezés gyártása ágazatban következett be 99 fővel, ahol 2018. évre további 5 fős csökkenést prognosztizáltak a megkérdezett munkáltatók.

A 2017. évi létszámmozgások

A létszámváltoztatást tervező cégeknél az év folyamán lezajlott létszámfelvételeknél 1.259 fő érintett, nagyobb részben az 50 főnél több alkalmazottal működő munkáltatóknál. A magasabb létszámcsökkenés is ehhez a munkáltatói körhöz köthető, összességében 506 fő munkaviszonya szűnt meg 2017. évben.

Gazdasági ág	Létszámkiárlás mlás	Létszámfelvét el	Egyenleg
	fő		
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	32	248	216
Feldolgozóipar	300	447	147
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	59	183	124
Egyéb szolgáltatás	0	86	86
Kereskedelem, gépjárműjavítás	30	81	51
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	49	91	42
Építőipar	22	53	31
Művészet, szórakozás, szabad idő	0	22	22
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérsítés	1	19	18
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	0	8	8
Bányászat	0	7	7
Szállítás, raktározás	4	11	7
Ingatlanügyletek	0	1	1
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	0	1	1
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	0	0	0
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0	0	0
Oktatás	0	0	0
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	4	1	-3
Információ, kommunikáció	5	0	-5
Összesen	506	1 259	753

Forrás: 2017. évi felmérés adatbázisa

3.2. Várható munkaerő-kereslet 2017. év végéig

A létszámmozgást tervező és a várható létszámváltozást is megadó cégek száma 356 db volt, akiknek a 66,3%-a létszámmozgást tervezett 2017. évre. Létszámcsökkenést 202 cég, míg létszámfelvételt 223 cég tervezett. A kiáramlást és felvételt is tervező munkáltatók a válaszadók 53,1%-át tették, ami 189 céget jelentett. Létszámmozgás a 10-49 főt és az 50-249 főt foglalkoztató cégekre volt jellemző a 2017. évi felméréskor.

A cégek 3.455 fő létszámkiáramlással és 4.207 fő létszámfelvétellel számoltak 2017. évre, így az egyenleg +752 fő az év végéig, ami 4,39%-os növekedésnek felel meg. Jelentős létszámkiáramlást 1.590 fővel az 50-249 főt foglalkoztató cégek terveztek, ugyanakkor a létszámfelvétel is ezen cégeknél a legmagasabb 1.846 fővel, így a létszámmozgás egyenlege +256 fő.

A feldolgozóipar továbbra is az első helyen áll a létszámmozgást tekintve, ahol 61 cég létszámkiáramlással, míg 65 cég létszámfelvétellel számolt, 57 cég kiáramlást és felvételt is tervezett 2017. év végéig, így a kiáramlást és felvételt is tervezők aránya 30,2%. 10% feletti létszámkiáramlással és létszámfelvétellel számoltak a kereskedelem, a gépjárműjavítás (19,8%, 23,3%) és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (14,4%, 11,7%) területén működő cégek.

A 2017. évre tervezett létszámmozgás létszámvonzata vizsgálatkor megállapítható, hogy a feldolgozóiparon belül öt ágban negatív az egyenleg, valamint az információ, kommunikáció és a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás ágazat az ahol negatív egyenlegű létszámmozgással számoltak a megkérdezett munkáltatók. A többi gazdasági ágazatban pozitív a létszámmozgás egyenlege

A 2018. évben várható létszámmozgások

A 2018. évi létszámmozgások egyenlege várhatóan ugyancsak pozitív lesz (+535 fő) – hasonlóan a 2017. évihez (+753 fő) –, ami várhatóan csak héttizede lesz az egy évvel korábbi értéknek.

Gazdasági ág	Létszámkiáramlás	Létszámfelvétel	Egyenleg
	fő		
Feldolgozóipar	41	225	184
Kereskedelem, gépjárműjavítás	2	104	102
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	12	92	80
Építőipar	0	56	56
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	0	30	30
Egyéb szolgáltatás	0	30	30
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	6	32	26
Szállítás, raktározás	0	15	15
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	0	6	6
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés	0	2	2
Ingatlanügyletek	0	2	2
Bányászat	0	1	1
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	0	1	1
Összesen	61	596	535

Forrás: 2017. évi felmérés adatbázisa

Általános megállapítás, illetve sok éves tapasztalat, hogy a munkaerőpiacon a szakképzettséggel rendelkező munkavállalók vannak kedvezőbb helyzetben. Egyrészt nagyobb az elhelyezkedési esélyük, másrészt szakmai tudásuk birtokában kedvezőbb pozíciókat tölthetnek be, mint szakképzetlen társaik.

A jelen felmérésben résztvevő munkáltatók úgy nyilatkoztak, hogy a **szakképzett fizikai munkások** létszámában **2018-ban várható 826 fős (44,15%-os) csökkenést részben ellensúlyozza a szakképzett fizikai foglalkoztatottak felvétele (315 fő)**. Munkaviszonyuk megszűnésére elsősorban az 50-249 főt és az 250-999 főt foglalkoztató cégeknél dolgozók számíthatnak. A 826 fős csökkenést összesen 84 választ adó munkáltató jelezte. A csökkentésben érintett munkavállalók közül a legtöbbnek a feldolgozóiparban (283 fő), azon belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása (114 fő) és a villamos berendezés gyártása (80 fő) területén szűnik meg a munkaviszonya. Az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység területén (183 fő), a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás és halászat területén 84 fő, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén 83 fő munkaviszonya szűnik meg. Ugyanakkor 315 fő szakképzett fizikai foglalkozású munkavállaló felvételére kerül sor, amelyből 109 fővel a feldolgozóiparban lehet számolni, azon belül a legmagasabb létszámot, 50 főt az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása területen működő munkáltatók kívánják alkalmazni. Az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység tevékenyekdők 54 fő, valamint a kereskedelem, gépjárműjavítás ágazatban működő munkáltatók 53 fő szakképzett fizikai munkás felvételét tervezik.

Az **elbocsátásra kerülő szakképzettséggel nem rendelkezők az összes fizikai alkalmazott 55,85%-át (1.045 fő) teszik ki**, de ezzel közel megegyező munkavállaló – várhatóan 1.084 fő – bízhat abban, hogy 2018-ban sikerül elhelyezkednie. A legtöbb szakképzetlen munkavállalót, 515 főt a feldolgozóiparban ezen belül 270 főt az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása, valamint 116 főt a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység területén működő cégek bocsátják el. A mezőgazdaság, erdőgazdaság, halászat iparágakban 342 fő és az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágazatban 85 fő szakképzetlen fizikai foglalkoztatott leépítését prognosztizálják a választ adó munkáltatók 2018. évben. A felvételnél a legtöbb esetben szintén ezeknél a cégcsoportoknál várható a legtöbb új felvétel, tehát a feldolgozóiparban (577 fő), ezen belül az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása területén (325 fő) és a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység területén (116 fő). Az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység területén 117 fő és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén 191 fő szakképzetlen fizikai munkás felvételét tervezik a megkérdezett munkáltatók.

A **szellemi foglalkozásúakat** sokkal kisebb mértékben érintik az egyes létszámmozgások, ezt természetesen nagymértékben befolyásolja egy-egy vállalkozás tevékenységi köre, munkavállalóinak összetétele is. A cégeknek kevéssel több, mint 4%-ánál (14 cég) merült fel annak a lehetősége, hogy szellemi munkakört betöltő munkatársuktól megváljanak, miközben 40-nél ennek pont az ellenkezőjéről születhet döntés. Várhatóan 29 alap vagy középfokú szellemi végzettségű munkájára nem tartanak igényt, ugyanakkor 101 felvételét tervezik, elsősorban a feldolgozóiparban foglalkozók köréből (29 fő). A munkaerőpiaci esélyük a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek nagyobb, mert közülük kevesebbet (14 főt) küldenek el munkahelyéről, ami az összes leépítésre kerülő munkavállalónak a 1,7%-a. Az új munkakörök elnyerésére ugyanakkor 9,5%-nak lesz esélye, így a 30 fő felsőfokú végzettségű nagyobb eséllyel indul, mint az alacsonyabb képzettségűek.

3.3. Tartósan betöltetlen álláshelyek, a létszámváltozással leginkább érintett foglalkozások

A korábbi években, amikor a gazdasági válság hatása még érezhető volt, jó néhány cég a termelésének a visszafogására kényszerült. Ebből adódóan több-kevesebb munkavállalójától meg kellett válnia. Ezzel szemben az utóbbi időszakban a szakképzett munkaerő elvándorlása jelenti a nagyobb problémát. Mindezek hatására egyre többször adódik/adódhat olyan terület, ahol átmeneti vagy tartósan munkaerőigény/hiány jelentkezik, a különbség legfeljebb annyi, hogy a mostani időszakban ez egyre nagyobb létszámot jelent, mint a megelőző években.

Tartósan betöltetlen álláshelyet a cégek több mint harmada, mindössze 35,8%-a jelzett. Ugyanakkor növekedés is megfigyelhető, mivel a 2014. évi felméréskor csak a cégek 11%-ának voltak létszámproblémái. A 2015. évi felmérés alkalmával a megkérdezett 70 cégnél 38 munkakört nem tudtak hosszabb ideje betölteni, akkor a hiányzó foglalkoztatottak száma 555 fő volt. A 2016. évi felmérés alkalmával már 128 munkáltató jelezte, hogy 867 tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik. A jelenlegi felméréskor 134 cég jelezte, hogy 665 tartósan betöltetlen álláshellyel rendelkezik. A 2014. évi aránylag „kedvező” helyzet minden bizonnyal még a gazdasági válság hatásaként visszaesett keresletnek, a beszűkült pénzügyi lehetőségeknek és az ennek következtében visszafogott termelésnek volt köszönhető. A korábbi – a válság éveit megelőző – évek felmérései alkalmával ugyanis előfordult, hogy egyes munkakörökre külön-külön is 100-200 fős igénye jelentkezett egy-egy vállalkozásnak. A jelenlegi igénynövekedés okaként immár a jobb munkalehetőség miatt elvándorolt munkavállalók pótlása játszik szerepet, a betöltetlen állásokra egyre nehezebb megfelelő végzettségű munkavállalót találni.

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Tartósan betöltetlen álláshelyekkel rendelkező cégek száma	Tartósan betöltetlen álláshelyek (hiányzó foglalkoztatottak) száma
		(db)	(fő)
9225	Kézi csomagoló	2	70
9310	Egyszerű ipari foglalkozású	5	63
9223	Rakodómunkás	2	52
9112	Intézményi takarító és kisegítő	5	42
8122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	3	36
7325	Hegesztő, lángvágó	7	34
7524	Épületvillamossági szerelő, villanyszerelő	9	33
8111	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	2	30
7321	Lakatos	10	22
8135	Műanyagtermék-gyártó gép kezelője	3	18
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	6	18
9331	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	1	15
7341	Villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója	2	14
7212	Szabó, varró	2	13
5254	Vagyonőr, testőr	2	12
7511	Kőműves	4	12
5113	Bolti eladó	6	10
8190	Egyéb, máshova nem sorolható feldolgozóipari gép kezelője	1	10

A 2017. évi adatok szerint a vállalkozások összességében 60 huzamosabb ideje be nem töltött munkakört jelöltek meg, az előző évben végzett prognózis adataihoz képest ez 5-tel

kevesebb. Ahogy a korábbi évben, most sem jellemző az egy-egy munkakörre beadott nagyszámú igény. Az előző évi felmérés kivétel volt ez alól, mivel akkor az egyszerű ipari foglalkozású munkakör, amelyre 12 cég 254 szakembert keresett. Az ez évi felméréskor a kézi csomagoló foglalkozásra 2 cég keresett összesen 70 munkavállalót. Az alábbi táblázat azokat a foglalkozásokat tartalmazza, amelyekben a hiányzó foglalkoztatottak száma 10 vagy annál több.

A **létszámcsökkentésben leginkább érintett foglalkozások** körében végzett felmérésben 54 foglalkozás volt kimondottan romló pozíciójú, amelyeket 95 munkáltató jelölt meg és 169 fő munkavállaló létszámcsökkentésére vonatkozott. A 2017. évi felméréskor a megkérdezett munkáltatók 9 foglalkozás (előző évi felméréskor 11) esetében, egy foglalkozáson belül 20 fő vagy a feletti létszámcsökkentést terveznek. Hat szakmában 20-50 fő közötti csökkentést 36 munkáltató tervez. Hét cég prognosztizálta 52 fő rakodómunkás és 63 fő egyszerű fizikai foglalkozású munkavállaló elbocsátását. Egy szakmában, a kézi csomagoló munkakörben két cégtől 70 főre vonatkozóan jeleztek létszámcsökkentést 2018. évre vonatkozóan. Ez évben 100 fő feletti létszámcsökkenésben egy szakma sem volt érintett ellentétben a 2016. évi felmérés alkalmával, amikor két szakma volt érintett. Akkor az egyszerű ipari foglalkozás esetében 5 munkáltató 619 fő, míg az erdészeti foglalkozásoknál 2 munkáltató 211 fő csökkentésével számolt.

A **létszámnövelés által leginkább érintett munkakörökből**, az ún. keresett foglalkozások közül százas nagyságrendű létszámot most három munkakörben is lehet találni. Ezek az egyszerű ipari foglalkozások, ahol 12 munkáltató 272 munkavállalót, az intézményi takarító és kisegítő foglalkozások, ahol 6 munkáltató 202 munkavállalót és az egyszerű mezőgazdasági foglalkozások, ahol 5 munkáltató 119 munkavállalót és keres. Harmincöt cégnél a bővítendő létszám 30-80 fő között mozog, ők 380 fő felvételét tervezik. 20-28 fő közötti létszámbővítésre 57 cég készül összesen 201 fő felvételével.

FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámnövelést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható növelése az adott munkakörben	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Létszámcsökkentést tervező cégek száma	A foglalkoztatottak számának várható csökkenése az adott munkakörben
		(db)	(fő)			(db)	(fő)
9310	Egyszerű ipari foglalkozású	12	272	9225	Kézi csomagoló	2	70
9112	Intézményi takarító és kisegítő	6	202	9310	Egyszerű ipari foglalkozású	5	63
9331	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	5	119	9223	Rakodómunkás	2	52
9239	Egyéb, máshova nem sorolható egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	4	80	9112	Intézményi takarító és kisegítő	5	42
5254	Vagyonőr, testőr	1	60	8122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	3	36
8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	13	47	7325	Hegesztő, lángvágó	7	34
9223	Rakodómunkás	7	46	7524	Épületillamossági szerelő, villanyszerelő	9	33
8122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	3	44	8111	Élelmiszer-, italgyártó gép kezelője	2	30
9235	Gyorséttermi eladó	1	38	7321	Lakatos	10	22
6121	Szarvasmarha-, ló-, sertés-, juhfarlo és -tenyésztő	5	35	8135	Műanyagtermék-gyártó gép kezelője	3	18
8124	Cipőgyártó gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	1	30	8417	Tehergépkocsi-vezető, kamionsofőr	6	18
8421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	11	28	9331	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	1	15
6122	Baromfiartó és -tenyésztő	1	25	7341	Villamos gépek és készülékek műszerésze, javítója	2	14
5134	Stakács	11	24	7212	Szabó, varró	2	13
7511	Kőműves	10	22	5254	Vagyonőr, testőr	2	12
7325	Hegesztő, lángvágó	7	21	7511	Kőműves	4	12
9329	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	4	21				
5132	Pincér	7	20				
7321	Lakatos	5	20				
7324	Fémcsiszoló, kőszőrös, szerszámköszörös	1	20				

A **változó pozíciójú szakmák, munkakörök** egyaránt érintettek a létszámnövelésben és a létszámcsökkentésben is. Ezek a munkakörök valamilyen idény- vagy szezonális munkához kapcsolódnak, vagyis az adott munka befejezésekor a munkáltatók megválnak munkavállalóiktól. Ezek lehetnek különböző kereskedelmi jellegű foglalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, élelmiszeripari foglalkozások, de ide tartoznak az építőiparhoz kapcsolódó szakképzetlen vagy szakképzettséget igénylő munkakörök is. Előfordulhat, hogy egy adott tevékenységet végző cég valamilyen okból korlátozza vagy teljesen megszünteti tevékenységét a megyében, emiatt kénytelen megválni dolgozóitól. Ugyanakkor, szintén a megyében, de annak másik településén ugyanolyan tevékenységet kezd el egy másik munkáltató, ezért szüksége van megfelelő szakképzettségű munkavállalóra.

Összevetve a különböző irányú létszámmozgásokban leginkább érintett foglalkozások állományát, a mérleg nyelve a növekedés felé billen, vagyis a munkáltatók által kiemelt munkakörökben inkább létszámnövekedés, mint csökkenés várható.

3.4. Atipikus foglalkoztatás

Az atipikus foglalkoztatás továbbra sem tölt be jelentős szerepet a hazai munkáltatók körében, annak ellenére sem, hogy lényegesen olcsóbb – általában véve is, de különböző támogatásokkal még inkább –, rugalmasabb, hatékonyabb és egyszerűbb, mint a hagyományos munkaviszony.

A prognózis néhány kérdés erejéig kiterjedt annak felmérésére, hogy a munkáltatók mennyire alkalmazzák megyénkben (a teljesség igénye nélkül) az egyes atipikus foglalkoztatási formákat.

Nem teljes munkaidőben, illetve részmunkaidőben, legfeljebb havi 60 órában történő foglalkoztatás

A korábbi években a felmérések alapján az ezer főnél is nagyobb létszámot foglalkoztatóknál volt népszerű ez a foglalkoztatási forma, ami 2012. évtől fokozatosan visszaszorult. A mélypont 2014. évben volt. Jelenleg ismét a nagyvállalatokra jellemző ez a foglalkoztatási forma. 2017. év szeptemberben 3.818 fő foglalkoztatása valósult meg nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben, amelynek a 44,7%-át (1.705 főt) az 1000 fő feletti munkavállalói létszámú munkáltatók foglalkoztatják. A második helyen 1.106 fő foglalkoztatásával az 50-249 főt foglalkoztatók állnak. A legkevésbé jellemző ez a foglalkoztatási forma a 9 fő és ennél kevesebb létszámmal működő foglalkoztatóknál, ahol a megkérdezett 121 cégnél mindösszesen 57 fő foglalkoztatása valósul meg nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben. A választ adó munkáltatók szerint 2018. évben várhatóan 43 fővel fog csökkenni a létszám. Az 1000 fő feletti munkavállalót foglalkoztatóknál nem lesz létszámnövekedés, míg a 9 főt vagy ennél kevesebbet foglalkoztatóknál, a 250-999 főt foglalkoztatóknál és a 10-49 főt foglalkoztatóknál minimális növekedés (sorrendben 3 fős, 1 fős és 10 fős) várható. Az 50-249 főt foglalkoztatóknál nagyobb számú, 57 fős csökkenés várható.

**A statisztikai állományi létszám összetétele
(részmunkaidős foglalkoztatás és legfeljebb 60 órában foglalkoztatottak)**

Létszámnagyság-kategória	2016. december 31-én		2017. szeptember 1-én		2018. szeptember 1-én	
	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott	Nem teljes munkaidőben és részmunkaidőben foglalkoztatott	Legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatott
	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)	(fő)
9 fő és ennél kevesebb	77	27	57	10	60	11
10-49 fő	321	96	323	105	333	105
50-249 fő	1 003	424	1 106	447	1 049	434
250-999 fő	640	83	627	93	628	99
1000 fő és felette	1 806	0	1 705	0	1 705	0
Összesen	3 847	630	3 818	655	3 775	649

A legfeljebb havi 60 órában foglalkoztatottak száma 655 fő volt 2017. év szeptemberében a 374 munkáltatónál. Az 1000 fő feletti létszámot foglalkoztatók körében nem volt ilyen dolgozó. A legnagyobb arányban, 68,2%-kal az 50-249 fő közötti létszámú foglalkoztatóknál 447 fő dolgozott legfeljebb havi 60 órában. Jelentős, 16%-os az arány a 10-49 fő létszámnagyságú cégeknél is. 2018. év szeptember elsejére a munkáltatók közül kettő nem tervez létszámfelvételt, a 9 fő és annál kevesebb létszámnagyságú cégeknél 1 fő felvételére, a 250-999 fő létszámnagyság kategóriában foglalkoztatók 6 fővel több munkavállaló felvételére látnak esélyt, míg az 50-249 fő közötti létszámot foglalkoztatók 13 fővel kevesebb létszámmal számolnak.

Munkavállalók határozott idejű alkalmazása

A határozott idejű foglalkoztatási forma nagyfokú rugalmasságot biztosít, jelentősen leegyszerűsíti az elbocsátásokat, és nem elhanyagolható, hogy költségvonzata is kedvező.

Az előző évi felmérések adataival összehasonlítva a jelenlegi prognózis adatait, kitűnik, hogy a megyében stagnál a határozott idejű munkaviszony keretében történő foglalkoztatottak száma. 2013. december 31-én az összes statisztikai létszámuk 10,1% volt, addig 2014. év szeptember 1-jén 10,5% volt, 2015. szeptemberre 9,9%-ra becsülték meg a létszámot. A 2015. évi felméréskor a 2015. év szeptemberére megvalósult határozott idejű foglalkoztatási arány 10,1% volt, ami azt jelenti, hogy a cégek viszonylag jól becsülték meg ezt a foglalkoztatási formát. 2016. év szeptemberére a munkáltatók 9,9%-os arányt becsültek, amely ténylegesen a 2016. évi felméréskor 9,5% volt. A 2017. évi felméréskor 7,9% volt szeptember végén a határozott idejű foglalkoztatottak aránya, amelyet az előző évi felméréskor 9,2%-ra prognosztizáltak a munkáltatók. Ez létszámban kifejezve 2013. december 31-jén 2.147 fő, 2014. szeptember 1-jén 2.280 fő és 2015. szeptember 1-jére már csak 2.180 fő, ezzel szemben a tényleges létszám 2.197 fő volt. 2016. év szeptember 1-jére 2.176 főt jósoltak a munkáltatók, ezzel szemben 2016. szeptember elsején 2.127 fő foglalkoztatása valósult meg.

Igaz a 2016. évi felmérésben 4 munkáltatóval kevesebb vett részt, mint az azt megelőző felmérésben. A 2017. évi szeptemberi előrejelzés szerint 56 fővel kevesebben fognak ebben a foglalkoztatási formában dolgozni. Ami végül is nem valósult meg, mivel a 2017. évi felmérés alkalmával a 2017. év szeptemberi határozott idejű munkaviszonyban 1.751 fő foglalkoztatása valósult meg, ami 320 fővel kevesebb főt jelent.

A legtöbb határozott idejű munkaszerződéssel rendelkező dolgozója 2017. szeptember 1-jén az 50-249 fő és felette, valamint a 250-999 fő munkavállalót alkalmazóknak volt. Előbbinél átlagosan 880 fő, utóbbinál 534 fő ilyen státuszú munkavállaló volt. A 9 főnél alacsonyabb létszámot foglalkoztatóknál egyre kevésbé elterjedt az alkalmazásnak ez a módja.

Legnagyobb létszámban 2017. évben a feldolgozóipar egyes ágazataiban (765 fő), az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártásában (331 fő), a villamos berendezés gyártásában (150 fő) és a járműgyártásban (125 fő) dolgozók vannak foglalkoztatva határozott idejű szerződéssel. A feldolgozó iparon kívül 308 fő a mezőgazdaság, vad, erdő, halgazdálkodás, 200 fő a kereskedelem, gépjárműjavítás, 165 fő a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás és 143 fő az egyéb szolgáltatás ágakban tevékenykedik határozott idejű szerződéssel.

Munkaerő-kölcsönzés

A munkaerő-kölcsönzés korábban elsősorban a multinacionális cégeknél és nagyvállalatoknál terjedt el. Bizonyos munkakörökre, meghatározott időre és létszámban, ebben a formában próbálták megoldani a munkaerő igényt, valamely munkaerő-kölcsönző cég közbeiktatásával. Ez a munkáltató számára azért kényelmes megoldás, mert többek között a munkaügyi, munkajogi feladatokat a kölcsönző cég végzi, mivel jogilag a kiközvetítettek a kölcsönbe adó cég alkalmazottjai.

Ez a rugalmas alkalmazási forma Hajdú-Bihar megyében nem terjedt el. Az eddigi felmérések alkalmával megkérdezettek közül 2011-ben mindössze 14, 2012-ben 16, 2013-ban 13, 2014. évben 13, 2015. évben 17, 2016. évben 13, 2017. évben 15 és várhatóan 2018. évben is csak 14 munkáltató vette/veszi igénybe a munkaerő-kölcsönző cégek szolgáltatását. Ez a felmérésben részt vevőknek 2011. és 2012. években 4,4% illetve 5%-át, 2013. és 2014. évben a 3,7%-át, 2015. évben 4,6%-át, 2016. évben 3,8%-át, 2017. évben 4%-át és várhatóan 2018. évben a 3,7%-át jelenti majd.

3.5. Külföldi állampolgárok a magyar munkaerőpiacon

A cégek által alkalmazott külföldi állampolgárok száma évről-évre csökken, amelyhez különösen hozzájárult a gazdasági válság is. Ez az országos tendencia a prognózisban részt vevőknél is megfigyelhető volt 2016. évig, miszerint 2016. évre országosan 17 fővel kevesebb külföldi foglalkoztatását prognosztizálták a választ adó munkáltatók. Ez a tendencia az egyre inkább növekvő munkaerőhiány miatt nem fog folytatódni, mivel 2017.

évre országosan már 361 fővel több külföldi munkavállalót prognosztizálnak a felmérésben résztvevő munkáltatók. Ezt a kedvező előrejelzést a rendelkezésre álló számok most is alátámasztják, mivel 2017. év szeptember végén a választ adó munkáltatóknál 232 fővel több külföldi munkavállaló volt foglalkoztatva, mint egy évvel korábban.

Hajdú- Bihar megyében a megkérdezett munkáltatóknál 2010-ben és 2011.évben 80 fő, 2012. évben 73 fő, 2013. évben 39 fő, 2014. évben 33 fő, 2015. évben 25 fő, 2016. évben 18 fő és 2017. évben 25 fő külföldit foglalkoztattak. Ez a szám várhatóan a következő évben 37 fő lesz, amely létszám csak a 0,16%-át jelenti az összes statisztikai állományi létszámnak.

Külföldi munkavállalót 2017. évben az 1000 fő és felette foglalkoztatók egyáltalán nem alkalmaztak, míg a legnagyobb számban az 50-249 főt foglalkoztató létszám-kategóriába tartozók alkalmaztak, arányuk 64% volt. Őket a 10-49 főt és a 250-999 fő feletti foglalkoztatók követték, arányuk 20%, illetve 16% volt. Az alkalmazás területe inkább a feldolgozóiparban koncentrált 19 fővel.

3.6. Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása

A pályakezdők alkalmazására vonatkozó kérdésre a munkáltatók 13,1%-a adott igen választ, vagyis a fiataloknak 49 cégnél nyílik lehetőségük munkavégzésre 2017. év folyamán. Sajnálatos tény azonban, hogy a fiatalok munkavállalási esélyei egyre csökkennek, a munkáltatók alacsony száma miatt. Legalábbis a prognózis felmérésből ez derül ki, mert a megkérdezettek 4,8%-a 18 cég nyilatkozott úgy, hogy 2018. évben is kíván pályakezdőt alkalmazni. Így 2018-ban a választ adók 94 fő pályakezdőt akarnak felvenni.

Megfigyelhető, hogy Hajdú-Bihar megyében 2017. évben inkább a kisebb vállalkozások hajlandóak a friss tudással rendelkezők fogadására. Az 49 igennel nyilatkozó pályakezdőt foglalkoztató cégnek a 49%-a a 10-49 fős, a 36,7%-a az 50-249 fős létszámnagyság-kategóriájú munkáltatók közé tartozik. Amennyiben azt vizsgáljuk, hogy a megkérdezett cégek közül milyen arányban van az igennel válaszolók száma, akkor azt kapjuk, hogy a 10-49 főt foglalkoztatók 15,5%-a, az 50-249 fővel dolgozóknak a 22,2 százaléka adott lehetőséget a fiataloknak.

A pályakezdőket alkalmazó cégek közül 2017-ben a legtöbb a feldolgozóipar (42,9%), a kereskedelem (12,2%), és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (12,1%) területén tevékenykedett. A 2018-ban pályakezdőket alkalmazni kívánó cégek közül a legtöbb a feldolgozóipar (44,4%) és a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (16,7%) területén tevékenykedik. A vállalkozások által megadott legjellemzőbb munkakörök igen változatosak voltak, ezekben 2017. évben 424 fiatal kapott munkát és 2018. évben 285 fiatal alkalmazását tervezik a választ adó munkáltatók.

A 10 fő feletti Pályakezdekők alkalmazása/felvétele foglalkozások szerint a munkakört is megnevező cégeknél:

10 fő feletti Pályakezdekők alkalmazása foglalkozások szerint (2017), a munkakört is megnevező cégeknél				10 fő feletti Pályakezdekők felvétele várhatóan 2018-ban foglalkozások szerint, a munkakört is megnevező cégeknél			
FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdekőt alkalmazó cégek száma	Alkalmazott pályakezdekők száma	FEOR	Foglalkozás megnevezése	Pályakezdekő felvételét tervező cégek száma	Felvenni tervezett létszám
		(db)	(fő)			(db)	(fő)
9 310	Egyszerű ipari foglalkozású	10	42	9 235	Gyorséttermi eladó	1	38
9 235	Gyorséttermi eladó	1	39	5 134	Szakács	12	20
9 225	Kézi csomagoló	1	28	9 225	Kézi csomagoló	1	20
7 325	Hegesztő, lángvágó	8	27	9 310	Egyszerű ipari foglalkozású	3	20
7 111	Húsfeldolgozó	1	20	7 325	Hegesztő, lángvágó	5	18
7 321	Lakatos	5	19	5 132	Pincér	8	17
5 113	Bolti eladó	7	16	7 323	Forgácsoló	5	13
5 132	Pincér	10	16	8 122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	2	13
5 134	Szakács	10	16	7 321	Lakatos	3	11
8 122	Ruházati gép kezelője és gyártósor mellett dolgozó	2	16	7 331	Gépjármű- és motorkarbantartó, -javító	2	11
4 212	Szerencsejáték-szervező	3	12	3 155	Fémgyártási berendezés vezérője	1	10
8 421	Mezőgazdasági, erdőgazdasági, növényvédő gép kezelője	7	12				
9 223	Rakodómunkás	2	12				
7 331	Gépjármű- és motorkarbantartó, -javító	2	11				

IV. A megkérdezettek gazdasági tevékenységének tényadatai és a 2018. évi várakozások⁹

4.1. Kapacitás-kihasználtság

A termelő/szolgáltató kapacitás-kihasználtságát a vállalkozások 12%-a nem tudta vagy nem akarta meghatározni, míg 334-en adtak értékelhető választ 2017. év őszén.

Hajdú-Bihar megyében az átlagos kapacitás-kihasználtság az 1000 fő és felette vállalkozásoknál a legalacsonyabb 80%-kal, ami alacsonyabb, mint a megyei átlag. A megyei átlag alatt még két létszám kategóriába tartozó céget találunk. Az 50-249 főt foglalkoztatóknak 85,14%, míg a 10-49 főt foglalkoztatóknak 85,87% a kapacitás kihasználtsága. A többi létszám kategóriába tartozó cégeknél 86,82% fölötti a kapacitás-kihasználás értéke. A legmagasabb ez az arány 91,38%-kal az 250-999 főt foglalkoztatóknál.

A termelő / szolgáltató kapacitás kihasználtsága

Létszámnagyság-kategória	21 % alatt	21 - 40 %	41 - 60 %	61 - 80 %	81 - 100 %	Válaszoló cégek száma összesen	Nem válaszoló cégek száma	Átlagos kapacitás-kihasználtság
	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(db)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	1	1	11	23	76	112	9	88,54%
10-49 fő	0	5	6	48	83	142	13	85,87%
50-249 fő	0	1	5	24	36	66	15	85,14%
250-999 fő	0	0	1	1	11	13	3	91,38%
1000 fő és felette	0	0	0	1	0	1	0	80,00%
Összesen	1	7	23	97	206	334	40	86,82%

⁹ Forrás: A 2017. évi felmérés alapján készült adatbázis

A kapacitáskihasználtság mértékét százalékos formában kellett meghatározniuk a gazdálkodó szervezetek vezetőinek. Az összesítés alapján a megyében átlagosan 86,82%-os kihasználtsággal üzemelnek a vállalkozások, ami jónak mondható, ha figyelembe vesszük a még mindig inkább kedvezőtlenül alakuló piaci környezetet.

Átlagos kapacitás-kihasználtság

Létszámnagyság-kategória	hajdú-Bihar Megye	Országos	eltérés az országostól
	(%)	(%)	(%)
9 fő és ennél kevesebb	88,54%	84,91%	3,63%
10-49 fő	85,87%	84,15%	1,72%
50-249 fő	85,14%	85,50%	-0,36%
250-999 fő	91,38%	86,98%	4,40%
1000 fő és felette	80,00%	87,36%	-7,36%
Összesen	86,82%	84,90%	1,92%

A 2012. évi felméréskor összességében az országos átlagot 0,62%-kal haladta meg a Hajdú-Bihar megyei munkáltatók kapacitáskihasználtsága. Három létszám-kategóriában az országos átlag alatt, míg a két legnagyobb létszám kategóriájú munkáltatónál az országos értéknél jobb volt az átlagos kapacitáskihasználtság a megyében. A 2013. évi felmérés alkalmával már a megyei arány 4,22%-kal alatta maradt az országos kapacitáskihasználtságnak, és valamennyi létszám-kategóriában működő vállalkozásnál az országos érték alatt maradt ez az arány. A 2015. évi felmérés alkalmával megyei szinten 2%-kal alacsonyabb az átlagos kapacitás-kihasználtság. Létszámnagyság kategóriánként vegyes a kép, mivel háromnál az országos átlag alatt, míg két kategóriában az országos átlag feletti volt a erőforrások kihasználtsága. A 2016. évi felmérés alkalmával megyei szinten 2,41%-kal alacsonyabb az átlagos kapacitás-kihasználtság. Létszámnagyság kategóriánként 2016. évben is a 2013. évihez hasonlóan valamennyi létszám-kategóriában az országos átlag alatti volt a kapacitáskihasználtság. Akkor az országos értéktől a legnagyobb arányban, több mint 5%-kal kevesebb a kapacitás-kihasználtság a 9 fő és annál kevesebb foglalkoztatóknál volt. A jelenlegi (2017. évi) felmérés alkalmával a megyei kapacitáskihasználtság 1,92%-ponttal magasabb volt, mint az országos kapacitáskihasználtság. Három létszám kategóriában a megyei arány magasabb volt, mint az országos. Az 50-249 főt és az 1000 fő felett foglalkoztatóknál az országos kapacitás kihasználtság magasabb volt a megyei arányoknál.

A termelő / szolgáltató kapacitás kihasználtsága Hajdú-Bihar Megyében és az Országban

Gazdasági ág	Hajdú-Bihar Megye Átlagos kapacitás-kihasználtsági ág	Országos Átlagos kapacitás-kihasználtsági ág	Hajdú-Bihar Megye - Országos
	(%)	(%)	(%)
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	89,25%	86,23%	3,02%
Bányászat	80,00%	78,46%	1,54%
Feldolgozóipar	84,90%	83,46%	1,44%
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	83,59%	80,54%	3,05%
Textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása	87,40%	84,60%	2,80%
Fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység	83,57%	81,77%	1,80%
Kokszgyártás, kőolajfeldolgozás	0,00%	87,50%	-87,50%
Vegyi anyag, termék gyártása	0,00%	80,84%	-80,84%
Gyógyszergyártás	80,00%	78,00%	2,00%
Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása	79,44%	79,31%	0,13%
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	94,55%	84,82%	9,73%
Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása	0,00%	88,00%	-88,00%
Villamos berendezés gyártása	83,33%	84,44%	-1,11%
Gép, gépi berendezés gyártása	81,25%	86,49%	-5,24%
Járműgyártás	84,00%	86,57%	-2,57%
Egyéb feldolgozóipari; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása	84,53%	85,80%	-1,27%
Villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás	73,33%	88,61%	-15,28%
Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmérséklés	60,00%	77,57%	-17,57%
Építőipar	90,67%	90,15%	0,52%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	87,61%	85,27%	2,34%
Szállítás, raktározás	87,91%	85,73%	2,18%
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	75,00%	79,23%	-4,23%
Információ, kommunikáció	85,00%	85,43%	-0,43%
Pénzügyi, biztosítási tevékenység	0,00%	86,30%	-86,30%
Ingatlanügyletek	96,00%	84,42%	11,58%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	90,75%	86,43%	4,32%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	90,53%	87,25%	3,28%
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	0,00%	80,00%	-80,00%
Oktatás	0,00%	76,02%	-76,02%
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	100,00%	82,74%	17,26%
Művészet, szórakozás, szabad idő	100,00%	81,06%	18,94%
Egyéb szolgáltatás	100,00%	85,23%	14,77%
Összesen	86,82%	84,90%	1,92%

Hat ágazatban megyei szinten nem volt válaszadó a felmérésben, így azok a sorok 0%-os értéket kaptak, melyek külön kiemelésre kerültek. A feldolgozóipar átlagos erőforrás kihasználtsági szintje 1,44%-kal haladta meg az országos átlagot. Ezen belül az országos átlagot legnagyobb arányban, 9,73%-kal a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása növekedett, ami a megyében 94,55%-os. A feldolgozó iparon belül még öt ágazat volt, ami az országosnál nagyobb arányban teljesült. Ezek sorrendben: az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása 3,05%-kal, a textil, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása 2,8%-kal, a gyógyszergyártás 2%-kal, a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység 1,8%-

kal és a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása 0,13%-kal. A többi feldolgozóipari ágazatban (a fenti táblázat szerint) a megyei átlagok kisebbek voltak, mint az országos adatok átlagai.

Hajdú-Bihar megyében az átlagos kapacitáskihasználtság a feldolgozóiparon kívül tizenegy gazdasági ágazatban az országosnál magasabb volt, legnagyobb arányban (18,94 %-kal) a művészet, szórakozás, szabadidő területén működő munkáltatóknál. Az átlagos kapacitás kihasználtság 10% fölötti arányban, 17,26%-kal volt több a humán-egészségügyi, szociális ellátás ágazatban, 14,77%-kal az egyéb szolgáltatás ágazatban, valamint az ingatlanügyek területén tevékenységet végzőknél 11,58%-kal.

Ugyanakkor Hajdú-Bihar megyében az országos átlag alatt maradó kapacitáskihasználtságot négy gazdasági ágban tevékenykedő munkáltató jelentett a 2017. évi felmérés alkalmával. Tevékenységüket a következő ágazatokban végzik: vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés (-17,57%), villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás (-15,28%), Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (-4,23%) és az információ, kommunikáció (-0,43%). A feldolgozó iparon belül szintén négy ágazatban kisebb a megyei kapacitáskihasználtság aránya az országos értékeknél.

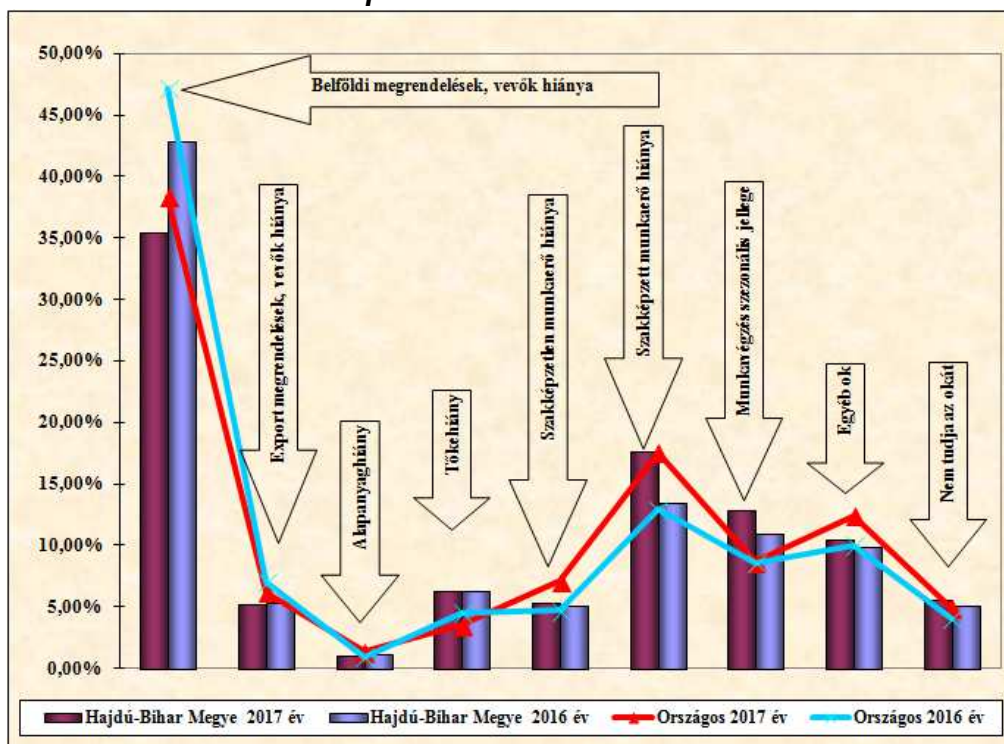
A teljes fókú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya

Míg 2013. évben a belföldi megrendelések visszaesése a mikro vállalkozásokat érintette a legérzékenyebben (64,6%), addig 2014. évben a 250-999 főt foglalkoztatóknak 50,8%-ban okozott nagyobb gondot. A 2015-ös évben ismét a mikro vállalkozások kerültek az első helyre 65,56%-kal és a 2016. évi felmérés alkalmával az 1000 fő és felette foglalkoztatók álltak az élen 60%-kal. Ebben az évben az 1000 fő és felette foglalkoztatók létszám kategóriába sorolt cégeknél a belföldi megrendelés hiánya 50%-ban volt probléma, ezen cégeknél jelentős arányban (30%-ban) az export megrendelések, vevők hiánya volt a kapacitás-kihasználtság elmaradásának másik oka. A tőkehiány legnagyobb arányban 8,1%-ban a 10-49 főt foglalkoztató vállalkozásoknak okozott nehézséget.

A 2015. évi felméréskor az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység, az oktatás és a művészet, a szórakozás, szabad idő tevékenységgel foglalkozók nyilatkoztak úgy, hogy 100%-ban a **belföldi megrendelések csökkenése** következtében nem tudnak teljes kapacitással működni. A 2016. évi felmérés alkalmával már egyik ágazatban sem jelölték 100%-ban problémának a belföldi megrendelések csökkenését. A 2016. évi felméréskor 60%-ot meghaladó arányban a belföldi megrendelések, vevők hiányát jelölték meg a csökkenés okaként, az alábbi ágazatokban: a feldolgozóiparon belül a gumi, műanyag és nemfém ásványi termék ágazatban 63,57%-kal, az információ, kommunikáció területén 63,25%-kal, az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenységet végzők 66,67%-kal, valamint szintén 66,67%-kal az egyéb szolgáltatás területén működő munkáltatók. A 2017. évi felmérés alkalmával az információ, kommunikáció ágazatban volt 100%-ban probléma a belföldi megrendelések, vevők hiánya. Hatvan százalék felett a bányászat (90%) és a feldolgozóiparon belül a felfeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység ágban (66%) volt nagyobb a belföldi megrendelések hiánya. Az **export megrendelések elmaradása** 20% fölötti arányú

a feldolgozó iparon belül a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása (30%) területen. **Alapanyaghiányra** a legmagasabb százalékban (15%-kal) csak a gyógyszergyártás területén dolgozók panaszkodtak. A 10%-ot meghaladó **tőkehiányt** a feldolgozóiparon belül a gyógyszergyártás (12,5%) gazdasági ágból jelezték. A tőkehiány az adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység ágazatban a választ adó munkáltatók 19,17%-nak, valamint a mezőgazdaságban tevékenykedők 11,08%-ának volt probléma. **Szakképzetlen munkaerő hiánya** 10%, vagy a felett a feldolgozóiparon belül a gyógyszergyártás területén (15,01%-kal) és a fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása (15%) területen működő cégeknek jelentett gondot. Amíg a 2014. évi felmérésnél a legmagasabb arányban, 43,8%-kal a **szakképzett munkaerő hiányát** a textil-, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása területén tevékenykedő cégek jelezték, addig a 2015. évi felmérés alkalmával 35%-kal a feldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység területén tevékenykedőknél volt ez a probléma a legnagyobb arányú. A 2016. évi felmérés alkalmával a legnagyobb arányban (80%-ban) a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén tevékenykedő munkáltatóknak okozott gondot a szakképzett munkaerő hiánya. A 2017. évi felméréskor a legnagyobb arányban 47,25%-kal a szállítás, raktározás ágazatban hiányzott a szakképzett munkaerő. A **munkavégzés szezonális jellegére** 2016. évben 50%-ban csak a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás területén volt hivatkozás. A 2017. évi felméréskor szintén a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás ágazat hivatkozott a szezonális jellegre, de már 60%-kal. **Egyéb okra** (100%-kal) csak az ingatlanügyek területén munkát végzők hivatkoztak.

A teljes fókú kapacitás-kihasználtság elmaradásának okai és azok súlya a felmérésben részt vevőknél

A termelő / szolgáltató kapacitás 100% alatti kihasználtságának okai és az okok súlya

megnevezés	Belföldi megrendelések, vevők hiánya	Export megrendelések, vevők hiánya	Alapanyaghiány	Tőkehiány	Szakképzetlen munkaerő hiánya	Szakképzett munkaerő hiánya	Munkavégzés szezonális jellege	Egyéb ok	Nem tudja az okát	Összesen	Válaszoló cégek száma
Hajdú-Bihar Megye 2017	35,40%	5,23%	1,07%	6,32%	5,39%	17,68%	12,87%	10,44%	5,62%	100,00%	187
Hajdú-Bihar Megye 2016	42,83%	5,37%	1,16%	6,27%	5,06%	13,42%	10,90%	9,86%	5,15%	100,00%	362
Országos 2017 év	38,35%	6,17%	1,34%	3,49%	7,10%	17,58%	8,64%	12,43%	4,91%	100,00%	3095
Országos 2016 év	47,20%	7,05%	0,92%	4,52%	4,70%	12,95%	8,57%	10,03%	4,06%	100,00%	6834

4.2. Rendelésállomány

Egy vállalkozás rendelésállományának alakulását nagymértékben befolyásolja, hogy a piacon milyen minőségű terméket állít elő, milyen gyorsan reagál az ott zajló változásokra, a partnerek igényeire, van-e konkurenciája azon a területen.

A kereslet alakulását jelentősen befolyásolja a gazdasági környezet változása is, a lehetőségek bővülése vagy éppen beszűkülése. Ezek külön-külön is meghatározóak lehetnek és idézhetnek elő átmenetileg, vagy véglegesen olyan helyzeteket, amelyek meghatározzák egy vállalkozás sikerét vagy kudarcát.

Hajdú-Bihar megyében a felmérésbe bevontak 95,6%-a értékelte a termékei iránti kereslet nagyságát, ami országos szinten 94,5%. Az előző évi felmérés alkalmával ez az arány megyénkben 94,5%, míg országosan 95% volt. A legkevesebben az elégedetlenek voltak, akik úgy értékelték, hogy jelenleg, vagyis a felmérés időpontjában alacsony szintű rendelésállománnyal rendelkeztek.

A termékek/szolgáltatások iránti kereslet alakulása

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Hajdú-Biharban

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Kereskedelem, gépjárműjavítás	21	64	9	22,3	68,1	9,6
Feldolgozóipar	24	61	7	26,1	66,3	7,6
Építőipar	17	24	2	39,5	55,8	4,7
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	10	28	4	23,8	66,7	9,5
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	4	22	0	15,4	84,6	0,0
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	1	17	2	5,0	85,0	10,0
Egyéb feldolgozóipari; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása	4	10	2	25,0	62,5	12,5
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	2	14	0	12,5	87,5	0,0

A vállalkozás rendelésállománya, vagy termékei (szolgáltatása) iránti kereslet jelenleg Országosan

Gazdasági ág	magas	közepes	alacsony	magas	közepes	alacsony
	(db)	(db)	(db)	(%)	(%)	(%)
Feldolgozóipar	739	1132	129	37,0	56,6	6,5
Kereskedelem, gépjárműjavítás	490	975	77	31,8	63,2	5,0
Építőipar	384	344	43	49,8	44,6	5,6
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	112	293	39	25,2	66,0	8,8
Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása	157	260	20	35,9	59,5	4,6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	125	283	17	29,4	66,6	4,0
Élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása	97	244	18	27,0	68,0	5,0
Szállítás, raktározás	103	197	12	33,0	63,1	3,8

A fenti táblázatban a Hajdú-Bihar megyei és az országos adatokat a termék/szolgáltatás iránti kereslet közepes alakulását figyelembe véve, a megkérdezett cégek száma szerint sorba rendezve és az első nyolcat a táblázatba megjelenítve megállapíthatjuk, hogy a megyei és az országos adatok hasonlóan alakultak. Hat olyan gazdasági ágat találunk mindkét területen, amelyik az első nyolcban benne van. A 2016. évi felmérés alkalmával az előző évhez hasonlóan a megyében a feldolgozóipar a második helyen van, míg országosan továbbra is az első helyen helyezkedik el. A közepes keresletnél az arányok is hasonlóak voltak, a megyei 0,3%-kal volt alacsonyabb az országosnál. A jelenlegi felméréskor megyénkben a

feldolgozóipar továbbra is a második helyre szorult, de a közepes keresletnél az arányok is növekedtek, immár a megyei arány 9,7%-kal magasabb az országos aránynál. A magas keresletűeknél viszont az országos arány már 10,9%-kal magasabb, amely 2016. évi felmérés alkalmával csak 8,9%-kal volt magasabb.

4.3. A termelési volumen alakulása

A termelés szintjének 2018. első félévében történő, az előző év azonos időszakához viszonyított változásáról a felmérésben résztvevők 59,1%-a nyilatkozott. Növekedésről a válaszadók 40,7%-a, míg csökkenésről 4,1%-a számolt be. A vállalkozások 55,2%-a úgy érzékelte, hogy termelési szintjük az előző évi szinten stagnál. Ez kedvezőtlenebb adat, mint a tavalyi felmérésben volt, akkor ugyanis 3,8%-uk jelezte a termelés visszaesését.

Megyénkben a 10-49 főt foglalkoztatók közül 47-en úgy nyilatkoztak, hogy növekszik, illetve 5-en úgy nyilatkoztak, hogy csökken a termelés volumenének az alakulása, miközben a nagytöbbség azt mondta, hogy változatlan marad. Az 50-249 főt foglalkoztatóknál a termelés volumenének növekedésében 44,3% bízik, míg 50% inkább azt mondja, hogy változatlan marad.

Az adatok összesítése nyomán nyolc gazdasági ágazatban nyilatkozták azt, hogy **növekszik a termelés/szolgáltatás volumenük** (51% fölötti a növekedés). A bányászat, az információ, kommunikáció, a művészet, szórakozás, szabadidő ágazatokban, valamint a feldolgozóiparhoz tartozó gyógyszergyártásban tevékenykedő cégek egyaránt 100%-ban növekedésről számoltak be. Továbbá a növekedés mértékének előrejelzése 51% fölötti a feldolgozóiparon belül a ffeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység (66,7%-os) és a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása (75%-os) területén. A feldolgozóiparon kívül a növekedés mértéke meghaladja majd az 51%-ot, a kereskedelem, gépjárműjavítás (52,2%), valamint szállítás, raktározás ágazatban, ahol a választ adó munkáltatók szerint 66,7%-os lesz a növekedés mértéke. A **termelés volumenének változatlan maradását** három ágazatban jelölték 100%-ra, amelyek a következők: a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmntesítés, a humán-egészségügyi, szociális ellátás és az egyéb szolgáltatás. A termelés volumenének változatlanul maradását 50% felett további 7 gazdasági ágazatban tevékenykedő cég jelezte. A **termelés volumenének csökkenését legnagyobb arányban** (33%-ban) a feldolgozóiparhoz tartozó villamos berendezés gyártása tevékenységgel foglalkozó egy cég nyilatkozta. Ugyanitt 10% feletti csökkenést prognosztizáltak még az egyéb feldolgozóipari, ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása és a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység területén egyaránt 14,3%-kal.

2018. első félévének termelési szintjére vonatkozó várakozások tekintetében a 2016. évi felméréshez képest kisebb csökkenés figyelhető meg a cégek óvatosságában, mert a megkérdezett cégek 40,9%-a nem mert jóslásokba bocsátkozni. Nem vállalkoztak arra, hogy a jövőbeni számításaikról nyilatkozzanak. Tavaly ez az arány 41,2 % volt.

Összességében az látszik, hogy a megye megkérdezett vállalkozásainak 56,7%-a bízik abban, hogy 2018. első félévében pozíciója nem romlik tovább 2017. első félévéhez képest. Ebből 24,1%-uk egyértelműen úgy gondolja, hogy sikerül bizonyos szintű növekedést

elérniük. Amennyiben erre a kérdésre választ adó 221 céget vizsgáljuk, akkor azt tapasztaljuk, hogy a cégek 40,7%-a úgy gondolja, hogy sikerül növekedést elérnie és a cégek 4,1%-a mondja azt, hogy csökkenni fog a termelés vagy szolgáltatás volumenének várható alakulása 2018. első félévében 2017. első félévéhez viszonyítva.

4.4. Beruházások

A 2017. évi felméréskor a kérdésre választ adó cégek 64,2%-a nyilatkozott beruházási szándékáról 2017. évre vonatkozóan. A megkérdezettek 28,1%-nál nem volt és nem lesz üzembe helyezendő beruházás 2017. év végéig.

A 2018. évi beruházási szándékról óvatosabb becslések érkeztek. Az összes vezető közül 46,5% nem tudta/nem válaszolt/nem adott egyértelmű igen vagy nem választ, ami 10,7%-kal több, mint a 2017. évre nem válaszoló aránya. A megkérdezettek 20,3%-nál nem lesz üzembe helyezendő beruházás 2018. évben.

A beruházásokat típus szerint vizsgálva és összehasonlítva a két évet az tapasztalható, hogy legtöbbször csak korszerűsítő, innovatív beruházásban gondolkodnak (25,8%; 23,5%). A két év összehasonlítását vizsgálva csökkent azok száma (240-ről 200-ra), akik termelésük növekedésére számítva úgy gondolják, hogy beruházás révén kapacitásaikat tovább kell növelniük. Ugyanakkor a mindkét fejlesztést egyszerre megvalósítóknál növekedés várható 2018. évre, mivel míg 2017-re 50 vállalkozás vezetője nyilatkozott úgy, hogy korszerűsít és kapacitását növelő beruházást is üzembe helyez, addig 2018-ra már 58 vállalkozás tervez mindkét fajta beruházást, ami 16%-os növekedésnek felel meg.

Amennyiben a beruházások volumenének várható alakulását 2018. első félévében 2017. első félévéhez viszonyítva vizsgáljuk létszám-kategóriánként megállapítható, hogy a beruházás volumenének változatlan maradását nagyobb arányban prognosztizálják a választ adó cégek. A 10-49 főt foglalkoztatók szerint 48,1%-os arányban stagnálás várható. Majdnem 43%-os stagnálással számolnak az 250-999 főt foglalkoztatók, de még az 50-249 főt foglalkoztatók is 44,4%-ban a beruházás volumenének megérekedését látják. A beruházás volumenének csökkenése – a 250-999 főt foglalkoztató és az 1000 fő és felette foglalkoztatót kivéve - átlagosan 11,2% alatt van. A létszám-kategóriák külön vizsgálatakor a 250-999 főt foglalkoztató és az 1000 fő és felette foglalkoztató cégek vélik úgy, hogy náluk nem lesz csökkenés. A 9 fő és ennél kevesebb létszámot foglalkoztatók úgy gondolják, hogy 11,1%-os csökkenés várható 2018. év első félévében. Az 50-249 főt foglalkoztatók 7,9%-a, valamint a 10-49 főt foglalkoztatók 2,3%-a szerint csökkenés várható. A nem volt és nem is lesz beruházás kategóriát a 9 fő és annál kevesebbet foglalkoztatók 44,4%-a, a 10-49 főt foglalkoztatók 14%-a, a 250-999 főt foglalkoztatók 14,3%-a és az 50-249 főt foglalkoztató cégek 7,9%-a jelölte meg.

A gazdasági áganként történő vizsgálatból az derül ki, hogy a beruházási kedv 2017. évben a feldolgozóiparban volt a legmagasabb, ugyanis a résztvevők 30,4%-a helyezett üzembe beruházást (41), melyből 17 csak korszerűsítésre irányult, 9 csak kapacitásbővítésre és 15 mindkettőre. Utánuk a kereskedelemmel, gépjárműjavítással és a mezőgazdasággal foglalkozó cégek következnek 20%-kal és 17%-kal, közülük a többség szintén korszerűsítést hajtott végre. Az összes beruházás 7,4%-át az építőipar, valamint szintén 7,4%-kal az élelmiszer, ital, dohánytermék gyártása területén tevékenykedő cégek hajtották végre. Három

gazdasági ágazatban is 5,2 %-ot képviselnek a beruházást végrehajtó cégek, ezek sorrendben a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása, az egyéb feldolgozóipari, ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása, valamint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás.

Beruházási kedv, illetve hajlandóság 2017. évben a felméréskor 135 munkáltatónál volt. Az előrejelzések szerint 2018. évben a befektetések az előző évhez képest kismértékű csökkenést mutatnak, 124 cégnél várhatóak beruházások, amelyek az egyes ágazatokban igen eltérően alakulnak. A megkérdezett munkáltatóknak 2017. évben a 36,1%-a, míg 2018. évben már csak a 33,2%-ka gondolkodik beruházásban. Kissé borúlátóbbak a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat területén érintett cégek, mivel 2017-hez képest 2018. évben hat munkáltatóval kevesebben gondolkodnak fejlesztésben, így arányuk az összes beruházni kívánók között 3,3%-kal kevesebb lesz az előző évi 17%-hoz képest. Összességében kettő munkáltatóval kevesebben terveznek beruházást a feldolgozóiparban, valamint a kereskedelem, gépjárműjavítás területén működő munkáltatók. Ugyanakkor a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatban 2 munkáltatóval többen terveznek beruházást 2018. évben, így a növekedés mértéke az ágazaton belül várhatóan 1,7%-os lesz.

4.5. A vállalkozások üzleti helyzete

A vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete válaszra 328 pozitív, 26 negatív és 20 nem tudja válasz érkezett. Az összes válaszadó 87,7% pozitívan értékelt, amely érték az előző felmérés alkalmával 89,8% volt. A megyében a cégeink többsége (53,7%-a) 2016. év őszén csak kielégítőnek tartotta üzleti helyzetét, a jó üzleti helyzetről beszámolók majdnem ötször többen voltak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét állították. A kapott válaszok alapján a hajdú-bihari munkáltatók kis mértékben kedvezőbbnek tartják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 49,9% tartja kielégítőnek az üzleti helyzetét. A 2016. évi felméréskor is a Hajdú-Bihar megyei munkáltatók kis mértékben kedvezőbbnek tartották üzletmenetüket.

A 2014. évi és a 2015. évi felméréskor is a választ adó munkáltatók közül négy gazdasági ágban tevékenykedők nyilatkoztak úgy, hogy 100%-ban **jónak érzi a vállalkozás helyzetét**. A 2016. évi felméréskor már csak a humán-egészségügyi, szociális ellátás területén működő munkáltató volt 100%-ban elégedett a jelenlegi üzleti helyzetével. A jelenlegi 2017. évi felmérés alkalmával két gazdasági ágazatban 2-2 munkáltató volt 100%-ban elégedett, ezek a gyógyszergyártás és a művészet, szórakozás, szabadidő ágazatok voltak. A korábbi, 2014. évi felméréskor a feldolgozóipari vállalkozások közül kettő is, (egyik a gyógyszergyártás, a másik a járműgyártás területén tevékenykedő négy cég érezte úgy, hogy az üzleti helyzete 100%-ban jó). A 2015. évi felméréskor már csak a villamos berendezés gyártás területén működő két cég volt 100%-ban elégedett üzleti helyzetével. A feldolgozóiparon kívül a pénzügyi, biztosítási tevékenység ágazatban, az információ, kommunikáció és az oktatás ágazatban tevékenykedő (sorrendben egy, kettő és egy) cég ítélte 100%-osnak a vállalkozásuk üzleti helyzetét. A 2015. évi felméréskor 50% fölött nem volt cég a felmérésben, viszont pont 50%-os jó üzleti helyzettel a feldolgozóiparon belül a fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység területén nyolc cég és a járműgyártás területén két cég látja úgy, hogy a vállalkozása jelenlegi üzleti helyzete jó. A 2016. évi felmérés alkalmával 50% és afeletti jó üzleti helyzettel hat gazdasági ágban tevékenykedő 19 cég nyilatkozott. A 2017. évi felmérés

alkalmával 50% és afeletti jó az üzleti helyzettel hat gazdasági ágazatban tevékenykedő 26 cég nyilatkozott.

2016. évben az üzleti helyzetét 100%-ban kielégítőnek 5 gazdasági ág jelezte. Akkor a jelenlegi üzleti helyzete 100%-ban kielégítő a járműgyártásban, a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás ágazatban, a vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatban, az ingatlanügyekben és a művészet, szórakozás, szabad idő gazdasági ágazatokban tevékenykedő cégeknek volt. A jelenlegi felmérés alkalmával az üzleti helyzetét 100%-ban **kielégítőnek** már csak két gazdasági ágazat jelezte, a villamosenergia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás és a humán-egészségügyi, szociális ellátás ágazat.

A 2014. évi felmérés alkalmával a **rossz üzleti helyzetre** a legnagyobb arányban 66,7%-kal a villamos energia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás gazdasági ágban működő két cég hivatkozott. A 2015. évi felmérés alkalmával a legrosszabb arányban, 33,3%-kal két ágazat kilenc munkáltatója nyilatkozott. A villamos energia, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás területéről 6 cég, a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés tevékenységű gazdasági ágban működő 3 munkáltató. A 2016. évi felmérés alkalmával rossz üzleti helyzetre a legnagyobb arányban 50%-kal a bányászat ágazatban tevékenykedő két munkáltató közül az egyik hivatkozott. 25% feletti rossz üzleti helyzetre 2016. évben a gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása ágazatban tevékenykedő hét cég közül kettő nyilatkozott. 2017. évben 100%-ban rossz üzleti helyzetre egy cég, a vízellátás, szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmentesítés ágazatból nyilatkozott. A feldolgozó ipar ágazaton belül a villamos berendezés gyártása területén működő három cég közül 33,3%-ban egy cég jelölte meg, hogy rossz a vállalkozása jelenlegi üzleti helyzete.

A megyében a cégeink többsége (51,5%-a) várhatóan 2018. évben is csak kielégítőnek jelzi üzleti helyzetét, ami 5,3%-kal kisebb a 2017. évi tény adatnál. A jó üzleti helyzetet prognosztizálók kilencszer annyian vannak, mint azok, akik ennek ellenkezőjét jósolják, így 135-en jónak, míg 15-en rossznak vélik a vállalkozásuk 2018. első félévében várható üzleti helyzetét. A kapott válaszok alapján a megyei munkáltatók 6,6%-kal kedvezőbbnek prognosztizálják üzletmenetüket az országos átlagnál, ahol 44,9% jelzi 2018. évre kielégítőnek az üzleti helyzetét.

V. Összegzés

A 2017. év őszén lezajlott rövid távú munkaerőpiaci prognózis részben még mindig magában hordozza a 2008. év III. negyedévében még csak a kibontakozás fázisában lévő globális gazdasági és pénzügyi válság hatásait.

2009-ben rendkívül mély válságot élt meg a magyar gazdaság, a recesszió mélysége megközelítette a transzformációs visszaesés (1991-1995.) során tapasztalt mértéket. A gazdasági teljesítmény 2009. év folyamán zuhanásszerű visszaesést produkált, amely az év közepén érte el mélypontját. 2010. első felében lelassult a romló tendencia, majd növekedésbe fordult, az év második felében a gyorsulás üteme pedig már elérte a válság előtti szintet. Azonban a nemzetközi gazdasági környezet az euró övezet válságának kialakulásával

2011-ben újfent igen kedvezőtlené vált. A magyar gazdaság növekedési üteme erőteljesen lelassult, 2012-ben pedig visszasüllyedt a recesszióba: a GDP ebben az évben 1,7%-os visszaesést produkált. A magyar gazdaság teljesítménye 2013. év folyamán növekedési pályára állt, ami 2017-ben folytatódott. Hazánk bruttó hazai terméke – a KSH gyorsbecslése szerint – 2017. III. negyedévében 3,9%-kal haladta meg az előző év azonos időszaki értéket. A szezonálisan és naptárhatással kiigazított és kiegyensúlyozott adatok szerint a gazdaság teljesítménye az előző év azonos negyedévéhez mérten 4,1%-kal az előző negyedévhez viszonyítva 0,9%-kal nőtt. A növekedéshez elsősorban a piaci alapú szolgáltatások járultak hozzá. A bruttó hazai termék 2017. III. negyedévi, 3,9%-os növekedéséhez a szolgáltatások 2,0%, az ipar 0,8% és az építőipar 1,0% százalékponttal járult hozzá. A szolgáltatásokon belül a kereskedelem, szálláshely-szolgáltatás és vendéglátás, valamint a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység és adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység együttes hozzájárulása (0,7, illetve 0,6 százalékpont) volt a legjelentősebb. A mezőgazdaság 0,6 százalékponttal, a közigazgatás, oktatás, egészségügy 0,2 százalékponttal mérsékelte a GDP növekedési ütemét.

A felkeresett vállalkozások nagy hányada az egy évvel korábbi felmérésben is részt vett, így az általuk közölt adatok alapján meglehetősen reális képet kaptunk. A minta reprezentatív, az a gazdaság szinte minden ágát felöleli, a mikro vállalkozásoktól kezdve a nagy multinacionális vállalatokig.

A mostani adatok szerint a munkaerőpiacon kiugró mértékű foglalkoztatás bővüléssel 2018. évben még mindig nem számolhatunk sem megyei sem régiós szinten, de vannak arra utaló jelek is, hogy a változás kedvezőbb irányba mozdulhat el. Negatív tendenciák még továbbra is érvényesülnek és érvényesülhetnek, illetve létszámleépítésekre is változatlanul lehet még számítani, bár a volumenének mértékét nem lehet előre látni. Ezek ellensúlyozásában nagy szerepük lehet a különböző támogatási formáknak, a megújult közfoglalkoztatásnak és minden olyan intézkedésnek, mely a munkanélküliség illetve a munkaerőhiány növekedésének megállítását, illetve csökkenését segíti.

Debrecen, 2018. január

Készítette:

Szabó Ferenc

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet

FŐBB MUNKAERŐPIACI INFORMÁCIÓK

2016-2017. év

HAJDÚ-BIHAR MEGYE és MAGYARORSZÁG FŐBB MUNKAERŐPIACI INFORMÁCIÓI 2016. -2017. ÉV								
megnevezés	Hajdú-Bihar megye		Hajdú-Bihar megye		Országos		Országos	
	2016.év	2017. év	változás 2017-2016		2016.év	2017. év	változás 2017-2016	
	1 - 12 hónap	1 - 12 hónap	főben	%-ban	1 - 12 hónap	1 - 12 hónap	főben	%-ban
Nyilvántartott állásukeresők száma	27 705	25 270	-2 435	-8,8	313 781	282 970	-30 811	-9,8
férfiak	13 787	12 214	-1 573	-11,4	156 008	137 894	-18 114	-11,6
nők	13 918	13 056	-862	-6,2	157 773	145 076	-12 697	-8,0
Fizikai foglalkozású	23 401	21 389	-2 012	-8,6	258 424	234 758	-23 666	-9,2
Szellemi foglalkozású	4 286	3 865	-421	-9,8	55 357	48 212	-7 145	-12,9
Szakképzetlen	10 569	9 275	-1 294	-12,2	119 384	106 112	-13 272	-11,1
Szakképzetlen állásukeresők aránya ¹ (%)	38,1	36,7	-1,4	% pont	38,0	37,5	-0,5	% pont
legfeljebb 8 általánost végzett	12 057	11 136	-922	-7,6	132 410	122 812	-9 598	-7,2
középfokú végzettségű	14 250	12 887	-1 363	-9,6	163 207	144 004	-19 203	-11,8
gimnáziumot végzett	3 007	2 829	-179	-5,9	31 716	28 464	-3 252	-10,3
Szakképzett	17 136	15 995	-1 141	-6,7	194 397	176 858	-17 539	-9,0
felsőfokú végzettségű	1 398	1 248	-150	-10,8	18 159	16 148	-2 012	-11,1
25 évesnél fiatalabb	4 565	4 196	-369	-8,1	48 758	43 530	-5 228	-10,7
26-50 év között	17 321	15 363	-1 958	-11,3	195 614	173 263	-22 351	-11,4
55 év és idősebb	5 820	5 711	-108	-1,9	96 410	66 177	-30 233	-31,4
Nyilvántartott pályakezdő állásukeresők száma	3 608	3 021	-587	-16,3	35 815	29 611	-6 204	-17,3
felsőfokú végzettségű	261	202	-58	-22,4	1 806	1 341	-465	-25,7
Nyilvántartott pályakezdő állásukeresők aránya ¹ (%)	13,0	12,0	-1,0	% pont	11,4	10,5	-0,9	% pont
Tartósan nyilvántartásban lévő állásukeresők száma ²	8 436	7 422	-1 014	-12,0	89 377	76 727	-12 650	-14,2
Tartósan nyilvántartásban lévő állásukeresők aránya ¹ (%)	30,4	29,4	-1,0	% pont	28,5	27,1	-1,4	% pont
Járadék típusú ellátásban részesülők ³	2 980	3 023	43	1,4	39 047	39 864	817	2,1
Segély típusú ellátásban részesülők ⁴	1 461	1 775	314	21,5	21 188	23 257	2 069	9,8
Rendszeres szociális segélyben részesülők	78	53	-25	-31,9	275	217	-58	-21,1
foglalkoztatás helyettesítő támogatás (5)	9 324	8 328	-996	-10,7	99 555	87 199	-12 356	-12,4
HÁVI ÖSSZESÍTETT								
Nyilvántartásba belépők összesen	53 160	47 475	-5 685	-10,7	691 364	574 329	-117 035	-16,9
Első alkalommal belépő	3 901	3 849	-52	-1,3	65 588	55 167	-10 421	-15,9
A hónap folyamán betölthető álláshelyek száma (db)	144 915	123 550	-21 365	-14,7	1 847 712	1 718 710	-129 002	-7,0
Újonnan bejelentett álláshelyek száma (db)	59 565	44 046	-15 519	-26,1	716 001	647 327	-68 674	-9,6
támogatott	43 496	34 896	-8 600	-19,8	522 782	448 971	-73 811	-14,1
nem támogatott	7 594	9 150	1 556	20,5	193 219	198 356	5 137	2,7

Forrás: NFSZ adattárház

1/ A nyilvántartott állásukeresők összlétszámához viszonyítva.

2/ Egy évnél régebben megszakítás nélkül minden hónapban szerepelt a nyilvántartásban.

3/ Járadék típusú ellátás - tartalmazza a munkanélküli járadékon, az állásukeresési járadékon, a vállalkozói járadékon lévőket.

4/ Segély típusú ellátás - tartalmazza az állásukeresési segély 3 változatának bármelyikét kapó állásukeresőket, az állásukeresést ösztönző juttatáson, továbbá a még nyugdíj

5/ 2012. január 1-jétől